

ZPRÁVODAJ

MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Srpen 2006

Ročník XVI

Číslo 8

ČASOPIS SE TISKNE NA RECYKLOVANÉM PAPIŘU

OBSAH

Rozhovor měsíce

Chceme zůstat službou pro všechny 1

Aktuality

První česká města se přihlásila
k Evropskému dni bez aut 3

Přístup ČR do Mezivládní
oceánografické komise
v rámci UNESCO a založení
Českého národního výboru
pro spolupráci s IOC 4

Přístup ČR k Dohodě o ochraně africko-
euroasijských stěhovavých vodních ptáků 5

SFŽP získal certifikát jakosti 6

CENIA na závěrečné konferenci
k projektu Sustainability A-test
v Bruselu 7

Na aktuální téma: Projekty NNO

Výsledky z projektů nevládních
neziskových organizací opět
na webových stránkách MŽP 7

Botanická zahrada v Táboře 8

PRO-BIO LIGA ochrany
spotřebitelů potravin
a přátel ekologického zemědělství 10

Evropská unie

Priority finského předsednictví
v oblasti životního prostředí 11

Informujeme

14. zasedání Komise OSN
pro udržitelný rozvoj 12

Vyčíslení perverzních daňových
úlev v dopravě 18

Výzkum udržitelné spotřeby
a výroby v ČR 20

Ryby povodí Dunaje letos
symbolizují svátek celé řeky 24



Ředitel SFŽP Ing. Andrej Mudray převzal certifikát kvality z rukou Mgr. Viktora Šarocha, Ph.D., ředitele pobočky společnosti DNV pro Českou a Slovenskou republiku, a Ing. Lubomíra Hermana, ředitele společnosti FORWARD Line a.s. K článku na str. 6.

Foto archiv SFŽP

Chceme zůstat službou pro všechny

Rozhovor Jany Plamínkové s ředitelem České geologické služby – Geofondu RNDr. Jaromírem Starým

Jaké jsou hlavní úkoly České geologické služby – Geofondu?

Účelem, a tedy i hlavním úkolem, je výkon státní geologické služby na území České republiky.

Ale to přece dělá Česká geologická služba!

Státní geologická služba je činnost, která je zákonem definována v jednotném čísle, ale na území ČR ji fakticky vykonávají dvě samostatné organizace: Česká geologická služba (ČGS) jako příspěvková organizace a budoucí veřejná výzkumná instituce a Česká geologická služba – Geofond (ČGS-Geofond), která je organizační složkou státu. Pokud budeme striktně vycházet z § 17 zákona č. 62/1988 Sb., o geologických pracích, který stanoví, že výkonem státní geologické služby se shromažďují a poskytují údaje o geologickém složení území, o ochraně a využití přírodních nerostných zdrojů a zdrojů podzemních vod a o geologických rizicích, můžeme říci, že ji vykonává pře-



devším ČGS-Geofond. Naším hlavním úkolem je totiž shromažďování výsledků geologických prací a geologické dokumentace, které nám podle § 12 zákona o geologických pracích k trvalému uchování předávají právnícké a fyzické osoby, vykonávající tyto práce na území ČR. Veškeré takto shromážděné výsledky a dokumentaci nejen arch

chivujeme, ale i zpracováváme do informačního systému a poskytujeme širokému okruhu zájemců.

A další činnosti?

Naše další činnosti vyplývají ze zákona o geologických pracích, z horního zákona, ze zákona o právu na informace o životním prostředí, ze zákona o svobodném přístupu k informacím a z pověření Ministerstva životního prostředí (MŽP). Dále vycházejí z dohody ministrů životního prostředí a průmyslu a obchodu, na jejímž základě zabezpečujeme některé úkoly i pro Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO). Důležitým předmětem naší činnosti je i zabezpečení funkce specializovaného veřejného archivu státní geologické služby – dříve to byl tzv. „archiv zvláštního významu“ podle zákona o archivnictví a spisové službě. Zpracováváme rovněž státní statistické výkazy do přehledných materiálů, jako je „Bilance zásob výhradních ložisek nerostů ČR“ a „Evidence zásob ložisek nerostů ČR“ pro MŽP, a dále „Přehled zásob nerostů v dobývacích prostorech a ostatních těžných ložiskách nevyhrazených nerostů“ pro MPO a „Pohyb zásob na výhradních ložiskách nerostných surovin“ pro obě instituce. V neposlední řadě již od roku 1992 zpracováváme ročenku „Surovinové zdroje ČR“ včetně její anglické mutace. Tato ročenka je jediným existujícím materiálem, který aktuálně informuje širší odbornou veřejnost v ČR i v zahraničí o stavu naší nerostné surovinové základny, ale i o těžbě a obchodu s nerostnými surovinami.

Důležité jsou i zákonnými předpisy dané činnosti, kterými nás pověřilo či které na ČGS-Geofond delegovalo MŽP. Jde třeba o vyjadřování se k investiční výstavbě, pověření ochranou a evidencí nevyužívaných výhradních ložisek nerostných surovin, vedení registru starých důlních děl apod.

Naprostou většinu těchto činností vykonává pouze ČGS-Geofond, proto zde nedochází k duplicitě s činnostmi ČGS, jak by se mohlo na první pohled z názvu obou institucí zdát.

Kdo jsou vaši hlavní odběratelé?

Hlavně MŽP a MPO, Český báňský úřad, krajské úřady, ostatní orgány státní správy a samosprávy, školy, vědecké ústavy a v neposlední řadě právnícké i fyzické osoby. Veškeré zpracované informace jsou přinejmenším v signální formě veřejně přístupné na našich webových stránkách. Kromě evidence nepublikovaných zpráv a báňských map jsou tam mapové aplikace, které umožňují si najít a zobrazit informace týkající se geohazardů (sesuvů a dalších svahových deformací, poddolování či starých důlních děl), vrtné prozkoumanosti, geochemické prozkoumanosti, hydrogeologické prozkoumanosti či geofyzikální prozkoumanosti. Široce

využívána je i mapová aplikace týkající se nerostných surovin – tzv. SurlS (surovinový informační subsystém), který se využívá např. při územním plánování, protože územní plán musí respektovat zjištěná či předpokládaná ložiska nerostů a zdrojů podzemních vod.

Dáváte vyjádření, chce-li někdo třeba stavět na ložisku?

Ano. Žádosti o změnu územních plánů či o investiční záměry jsou zasílány k nám a my se k nim vyjadřujeme. Vyskytne-li se v lokalitě ložisko, které je v ochraně a evidenci ČGS-Geofond, což je zejména případ nevyužívaných ložisek ve státní rezervě, tak k záměru i přímo zaujímáme stanovisko.

Geofond vznikl v roce 1952 jako archiv s názvem Geologický fond. Co je od té doby nejvýznamnější změnou v činnosti ČGS-Geofond? Posunula se jeho činnost více k interpretaci dat?

Pracuji v ČGS-Geofond od roku 1986. Tehdy byl často vnímán jako odkladiště přestárých nebo méně úspěšných geologů. Ale už tehdy kromě archivní a výpůjční služby dobře fungovaly informace o území. Nazývalo se to „mapy ložiskové ochrany“ – na mapy v měřítku 1:50 000 se na plotteru vykreslily dobývací prostory, výhradní ložiska i prognózní schválené zdroje. Funguje to dál, a i když je dnes vše přístupné na webových stránkách, zájem o papírové mapy kupodivu přetrvává. Sumarizovaly se i informace z vrtné databáze a z průzkumů, dělaly se vrtné profily apod. To vše funguje dál, ale na daleko vyšší úrovni nejen co se týče kvality a rychlosti poskytovaných informací, ale i co se týče množství. Všechny databáze se průběžně a trvale aktualizují.

Ze zákona totiž existuje povinnost pro veškeré organizace i instituce odevzdávat výsledky geologických prací do našeho archivu. Tyto výsledky jsou pak hlavním zdrojem dat pro informace, které poskytujeme. Dále se zpracovává dokumentace z archivů zaniklých firem, např. Geoindustria, převzali jsme i archivy dalších organizací Diamo, Unigeo atd. Snažíme se také o to, aby se s původními zdroji již nemuselo fyzicky manipulovat a aby byly trvale uchovány i informace zobrazené na zanikajících médiích (světlotisk, aj.). Dokumenty a archiválie se v současné době skenují tak, aby se s dokumenty lépe pracovalo, navíc je to i určité zálohování. V budoucnu by měl ideální stav vypadat tak, že jakmile si někdo vyhledá na „svém“ zájmovém území třeba ložisko, tak si k němu zjistí základní informace na webu, plus odkaz na zprávu uloženou u nás v archivu. Pro tu většinou objemnou zprávu už si k nám ale nebude muset osobně přijít a vypůjčit si ji, ale bude si ji moci otevřít a prohlédnout, případně stáhnout i z aplikací na internetu.

Jak daleko ve skenování jste?

Jsme v začátcích, máme ze zhruba dvou set tisíc nepublikovaných zpráv, které jsou u nás uloženy, kompletně naskenováno asi pět tisíc. Může se to samozřejmě zdát málo a mnoho skeptiků může namítnout, že je to nereálné. Od pamětníků vím, že když se v polovině sedmdesátých let začínalo s naplňováním databáze vrtnů, mnoho malověrných mluvilo stejně. No a začátkem devadesátých let se ukončilo ukládání

archivních vrtů a dnes už se ukládají jen přírůstky. Kdyby se s tím tenkrát nezačalo a nepokračovalo, neexistovala by dnes aplikace vrtné prozkoumanosti, která je naší mezinárodně uznávanou chloubou – v současnosti jsou data z naší databáze vrtů spolu s databázemi dalších pěti zemí EU elektronicky přístupná v sedmi jazycích. Bez databáze vrtů by si uživatelé nemohli najít na našich webových stránkách polohu vrtů a základní informace o nich (včetně profilů) v území, které je zajímavé. Celá akce vyžaduje obrovské úsilí, taky hodně peněz, pracujeme na tom na dvě směny, a navíc jsou k ukládání souborů dat zapotřebí obrovská velkokapacitní počítačová úložiště. Ale jsem přesvědčen, že to za to stojí.

Bude vše dostupné veřejně?

Ano, až na takzvané individuální údaje, které se nesmí zveřejňovat ani sdělovat a které jsou chráněny podle zákona o státní statistické službě. Dále jde o údaje nebo data blokována podle zákona o geologických pracích, kdy si firma může až na sedm let zablokovat výsledky geologických prací vůči konkurenci, a o údaje blokováne podle obchodního zákona. Základní (signální) informace jsou ale na internetu dostupné všem. Někde téměř odpovídají komplexní informaci, což se týká například již zmíněných geohazardů. Nejvíce jsou naopak redukovány informace ze SurlS, protože tam je právě nejvíce individuálních dat, která se mohou využívat ke statistickým nebo jinak přesně vymezeným účelům. U vrtů jsou základní informace na webu také, ale komplexní informace o vrtu je už placená služba. Neplatí se ovšem za informace, ale za zpracování dat.

Jak se člověk dostane k vaší hmotné dokumentaci, tedy vrtům?

To není problém – po domluvě se zodpovědným pracovníkem je možné navštívit některé naše detašované pracoviště, kde jsou jádra z vrtů uložena, mimochodem poměrně sofistikovaným způsobem, takže jsou velmi

snadno přístupná i bez využití fyzické síly či nějaké techniky potřebné pro manipulaci se vzorkovnicemi.

Firmy jsou ze zákona povinny vám odevzdávat výsledky svých prací. Dělalí to doopravdy?

Dělají. Moc dobře vědí, že tím, že jsme organizační složkou státu, nemáme žádný zájem výsledky komerčně využívat. Odevzdává se většinou kompletní dokumentace. Všichni vědí, že mají stejný přístup k informacím, které tady lze získat. Zatím zde nebyly žádné případy, že by se firmy či jednotlivci napadali a používali Geofond jako hromosvod z důvodu, že by někdo měl lepší informace než ten druhý.

Jak vidíte budoucnost ČGS-Geofondů?

ČGS-Geofond je velice dobře fungující součást státní geologické služby. Nevidím žádný důvod pro to, aby se něco, co dobře funguje a je široce a ke spokojenosti uživatelů využíváno, reorganizovalo či s něčím spojovalo. Činnost, kterou děláme, je přímo předurčena k tomu, aby ji dělala organizační složka státu – je to opravdu služba. Rovnováha mezi těmi, kdo nám poskytují svá primární data, a mezi uživateli by se mohla narušit a mohlo by dojít k tomu, že by nikdo nic neodevzdával, nebo jen skořápky bez dat. Celý systém získávání dat by tak mohl zaniknout. Pokud bychom se například stali součástí veřejné výzkumné instituce České geologické služby či jiné instituce, která by s daty normálně podnikala a mohla by je komerčně využívat, tak bychom se stali při provádění geologických prací konkurencí všem ostatním a nikdo by neměl zájem nám nějaká data poskytovat. ČGS-Geofond by měla nadále zůstat organizační složkou státu, aby zůstala službou pro všechny bez rozdílu.

Na závěr bych rád všechny zájemce pozval na naši webovou stránku www.geofond.cz, kde najdete nejen aplikace, ale i další informace o nás.

Děkuji za rozhovor.

První česká města se přihlásila k Evropskému dni bez aut

Města **Česká Lípa** a **Sokolov** patří mezi první města Evropské unie, která se letos přihlásila k aktivní účasti na Evropském dni bez aut (EDBA). **České Budějovice**, **Kroměříž** a **Letovice** jsou zase mezi prvními městy, která se v roce 2006 zúčastní jak Evropského týdne mobility, tak i Evropského dne bez aut.

Evropský den bez aut (22. září) a s ním spojený Evropský týden mobility (ETM, 16.–22. září) jsou osvětové a propagační akce, které mají v evropských městech podpořit ekologicky přijatelnější a udržitelnější způsoby dopravy a napomoci při omezování individuální automobilové dopravy ve městech.

V letošním roce se Evropský den bez aut a Evropský týden mobility tematicky zaměří na problematiku ochrany klimatu. Tomu odpovídá i ústřední heslo obou akcí „Chraňme klima Země“. Programy, které se budou v rámci ETM a EDBA konat, mají být zaměřeny na snížení spotřeby energie v dopravě a na udržitelnou dopravu, šetrnou k životnímu prostředí.

Kampaně se mohou zúčastnit všechna města. Vedení města musí podepsat Chartu (dokument, ve kterém jsou stanovena pravidla a rámec akce), ve které jsou uvedena všechna pravidla pro účast. Charta i další podrobnosti jsou městům i veřejnosti k dispozici na internetové stránce MŽP <http://www.env.cz/edba>.

Evropský den bez aut se koná v Evropě od roku 2000. Od roku 2002 se pak stal součástí Evropského týdne mobility. U nás se EDBA a ETM zúčastnila 4 města v roce 2002, 13 měst v roce 2003, 25 měst v roce 2004 a 34 měst v roce 2005.

*Mgr. Eva Veverková,
tiskové oddělení MŽP*

Další informace:

<http://www.env.cz/edba>

<http://www.mobilityweek-europe.org>

<http://www.climatechange.eu.com>

Přístup České republiky do Mezivládní oceánografické komise v rámci UNESCO a založení Českého národního výboru pro spolupráci s IOC

V návaznosti na zasedání vedoucích představitelů Asociace států jihovýchodní Asie (ASEAN – Association of Southeast Asian Nations – 6. ledna 2005, Jakarta) a jednání Světové konference k omezení důsledků katastrof (18.–22. ledna 2005, Kobe) uložila vláda ČR svým usnesením č. 529 ze dne 4. května 2005 ministru životního prostředí ve spolupráci s ministrem zahraničních věcí „posoudit vhodnost členství České republiky v Mezivládní oceánografické komisi v rámci Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO), a to z hlediska schopnosti zajistit úkoly s tímto členstvím spojené a možnosti uplatnění českých odborníků a v případě kladného posouzení podniknout kroky vedoucí ke členství v této komisi“. V návaznosti na toto usnesení se dne 20. června 2005 Česká republika stala plnoprávným členem této komise.

Mezivládní oceánografická komise (IOC), která je součástí UNESCO, aktivně pracuje již od roku 1960. Jejím cílem je podpora mezinárodní spolupráce a koordinace programů v oblasti výzkumu, služeb a vzdělávání a využití získaných poznatků na zlepšení řízení k udržitelnému rozvoji a ochraně mořského prostředí. Mezi základní funkce IOC patří navrhování, plánování a koordinace mezinárodního výzkumu a využití získaných vědeckých poznatků, podporování tvorby doporučení a příslušných standardů, plnění úkolů vyplývajících z Úmluvy o mořském právu, koordinace vzdělávacích programů. V současné době se programy IOC zaměřují na plnění závěrů Světového summitu o udržitelném rozvoji. IOC ve spolupráci se Světovou meteorologickou organizací a Programem OSN pro životní prostředí koordinuje Globální systém pozorování oceánů (Global Ocean Observing System – GOOS), v jehož rámci funguje i varovný systém proti tsunami v Tichém oceánu. Sídlo tohoto systému je na Havaji a v současnosti jej využívá 26 zemí v regionu. IOC navíc v posledních letech apelovala na zavedení výstražného systému i v oblasti Indického oceánu.

Jak funguje IOC

IOC má v současné době 135 členů. Jedná se převážně o přímořské státy. Do její činnosti se však zapojilo i několik vnitrozemských států, např. Rakousko a Švýcarsko. Novými členy se kromě ČR staly např. Srbsko a Černá Hora a Kazachstán.

IOC je součástí UNESCO, ale požívá širokou funkční autonomii. Hlavními orgány IOC jsou Shromáždění členských zemí, Výkonná rada a sekretariát. Sekretariát, v jehož čele stojí výkonný tajemník jmenovaný generálním ředitelem UNESCO, je součástí sekretariátu UNESCO. Shromáždění členských zemí IOC zasedá jednou za 2 roky. Poslední zasedání se konalo ve dnech 21.–30. června 2005 v pařížském sídle UNESCO.

IOC spolupracuje se Skupinou pro pozorování Země (Group on Earth Observations – GEO) v rámci programu Globálního systému systému pozorování Země (The Global Earth Observation System of Systems – GEOSS), který by sjednotil dosavadní monitorovací systémy (např. Globální geodetický pozorovací systém, Globální systém

pozorování oceánů, Globální pozorovací systém klimatu). Tím dojde k odstranění dosavadní roztržitosti a nekoordinovanosti pozorovacích aktivit a ke zvýšení jejich hospodárnosti a efektivnosti. Získaná data budou přístupná pro všechny státy a usnadní tak důležitá rozhodování. IOC apeluje na to, aby se jeho členské státy plně zapojily do plánování a implementace GEOSS tím, že se stanou členy GEO. Česká republika v současné době podniká kroky nutné k získání plnoprávného členství v GEO.

Český národní výbor

Za účelem zajištění aktivního zapojení expertů České republiky do činnosti IOC byl ustanoven 13tičlenný Český národní výbor pro spolupráci s IOC (dále jen ČNV IOC) sloužící jako poradní orgán ministra životního prostředí. Členy ČNV IOC, kterému předsedá Doc. RNDr. Bohumír Janský, CSc., proděkan Přírodovědecké fakulty a vedoucí katedry fyzické geografie a geoekologie Univerzity Karlovy v Praze, jsou zástupci resortů životního prostředí, průmyslu a obchodu, Českého hydrologického ústavu, Vojenského geografického a hydrometeorologického úřadu v Dobrušce, České komise pro UNESCO, Ostravské univerzity, Univerzity Karlovy, Akademie věd České republiky a individuální záměci o oceánografii. Výbor může být dle projednávané problematiky příčinně rozšířen.

První řádná schůze ČN IOC se konala dne 7. března 2006. Na základě diskuse byl sestaven plán práce ČNV IOC na rok 2006. Dále byly identifikovány tři oblasti, na které by se měla činnost ČNV IOC v první fázi zaměřit. Jedná se o mořskou biologii, těžbu nerostných surovin z mořského dna a klimatický program.

V současné době se vedou jednání ohledně aktivního zapojení českých expertů do již probíhajících projektů. Činnost ČNV IOC bude směřována rovněž na národní úroveň – na podzim 2006 je plánována organizace cyklu přednášek pro širokou veřejnost.

*Mgr. Ivana Biková,
tajemnice Českého národního výboru
pro spolupráci s Mezivládní oceánografickou komisí
v rámci UNESCO*

Přístup ČR k Dohodě o ochraně africko-euroasijských stěhovavých vodních ptáků

Dohoda o ochraně africko-euroasijských stěhovavých vodních ptáků (African-Euroasian Waterbird Agreement – AEWA), dále jen Dohoda, byla vypracována v rámci Úmluvy o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů (Bonnská úmluva), jejíž smluvní stranou se Česká republika stala v roce 1995. Dohoda byla sjednána 16. června 1995 v Haagu a vstoupila v platnost 1. listopadu 1999. Ratifikační listina byla podepsána prezidentem republiky dne 14. dubna 2006 a uložena u depozitáře dne 21. června 2006. V souladu se svým článkem XIV odst. 2c vstoupí Dohoda pro ČR v platnost 1. září 2006.

Dohoda, kterou dosud ratifikovalo 21 afrických a 36 evropských států včetně EU, pokrývá 117 zemí Evropy, části Asie a Kanady, Středního východu a Afriky. Sekretariát Dohody sídlí v Bonnu v Německu a je řízen Programem OSN pro životní prostředí (UNEP). Velmi úzce spolupracuje se sekretariátem Bonnské úmluvy. Sekretariát Dohody rovněž spolupracuje a konzultuje otázky, týkající se stěhovavých vodních ptáků, se sekretariátem Úmluvy o mokřadech majících mezinárodní význam, především jako biotopy vodního ptactva (tzv. Ramsarská úmluva), Úmluvy o mezinárodním obchodě ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin (CITES), Africké úmluvy o ochraně přírody a přírodních zdrojů, Úmluvy o ochraně evropské fauny a flóry a přírodních stanovišť (Bernská úmluva) a Úmluvy o biologické rozmanitosti (CBD). Depozitorem Dohody je ministerstvo zahraničních věcí Nizozemského království.

Proč Dohoda vznikla?

Sjednání Dohody bylo vyvoláno potřebou zastavit pokles početnosti stěhovavých druhů vodních ptáků a jejich stanovišť v geografické oblasti, kde probíhají migrace africko-euroasijských vodních ptáků a také potřebou provádět jakékoli využívání stěhovavých vodních ptáků na základě principu udržitelnosti. Vodní ptáci, chránění v rámci Dohody, jsou ty druhy ptáků, které jsou ekologicky závislé alespoň po část jejich ročního cyklu na mokřadech, přičemž jejich areál rozšíření leží zcela nebo zčásti uvnitř „oblasti působnosti Dohody“. Stěhovaví vodní ptáci jsou obzvláště zranitelní, neboť migrují na velké vzdálenosti a jsou existenčně závislí na mokřadech, jejichž rozloha se zmenšuje a jež jsou ničeny v důsledku činnosti člověka. Cílem Dohody je mezinárodně koordinovaná ochrana, výzkum a monitorování populací vybraných stěhovavých vodních ptáků na rozsáhlém území Afriky, Evropy a části Asie.

Dohodu tvoří 17 článků textu a 3 přílohy. Jednotlivé články se týkají oblasti působnosti Dohody, obecných opatření pro ochranu, naplňování a financování, zasedání smluvních stran, sekretariátu Dohody atd. V Příloze I je textově a mapově vymezeno území, na něž se Dohoda vztahuje. Příloha II

obsahuje seznam 235 druhů vodních ptáků chráněných v rámci Dohody a Příloha III zahrnuje Akční plán včetně tabulky popisující stav populací stěhovavých vodních ptáků z hlediska jejich ochrany.

Dohoda se týká i našich ptáků

Dohoda AEWA se vztahuje celkem na 132 druhů vodních ptáků chráněných v ČR. Ustanovení Akčního plánu Dohody se dotýká 48 druhů vodních ptáků, které jsou součástí fauny ČR.

Pro zajištění odborné, poradenské a informační pomoci smluvním stranám pracuje v rámci Dohody odborný výbor, který je tvořen devíti odborníky, reprezentujícími jednotlivé zeměpisné oblasti působnosti Dohody, jedním zástupcem Světového svazu ochrany přírody (IUCN), jedním zástupcem Mezinárodního byra pro výzkum vodních ptáků a mokřadů (IWRB), jedním zástupcem Mezinárodní rady pro lov a ochranu lovné zvěře (CIC) a odborníky z odvětví zemědělské ekonomiky, řízené péče o lovnou zvěř a práva životního prostředí. Kromě výše uvedené pomoci je dalším úkolem odborného výboru vypracovávat doporučení týkající se Akčního plánu, naplňování Dohody a zaměření dalšího výzkumu. Pro řešení specifických úkolů mohou být v rámci odborného výboru vytvářeny pracovní skupiny.

Ptáci – prioritní skupina

Ptáci představují z hlediska mezinárodní ochrany přírody prioritní skupinu. Svědčí o tom i to, že jedním z nejdůležitějších legislativních opatření ES zaměřených na ochranu přírody je směrnice č.79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků (tzv. směrnice o ptácích).

Přístup ČR k Dohodě podporuje snahy o zachování nenahraditelných přírodních zdrojů u nás i ve světě, je plně v souladu s právními předpisy ČR, se závazky, převzatými v rámci jiných mezinárodních úmluv v ochraně přírody, i v souladu se zájmy ČR a státní ekologickou politikou.

*Mgr. Helena Kostínková,
odbor politiky životního prostředí
a mnohostranných vztahů MŽP*

9. srpen – Mezinárodní den původního obyvatelstva

Státní fond životního prostředí získal certifikát jakosti



Předání certifikátu SFŽP ČR. Zleva: Mgr. Viktor Šaroch, Ph.D. – ředitel pobočky společnosti DNV pro Českou a Slovenskou republiku, Ing. Zdeněk Nushart – interní auditor Státního fondu životního prostředí České republiky, Ing. Andrej Mudray – ředitel Státního fondu životního prostředí České republiky, Veronika Jeřábková – poradkyně systémů řízení společnosti FORWARD Line a.s., Ing. Lubomír Herman – ředitel společnosti FORWARD Line a.s.

Státní fond životního prostředí České republiky obdržel dne 20. června 2006 za účasti ing. Ivana Černého, starosty města Úvaly, člena Rady Fondu a člena předsednictva Svazu měst a obcí ČR, certifikát jakosti podle normy ISO 9001:2000. Audit provedla renomovaná společnost poskytující služby v oblasti řízení rizik Det Norske Veritas.

„Certifikační audit u Státního fondu životního prostředí České republiky ukazuje, že stále více organizací veřejné správy si uvědomuje důležitost účinného systému řízení procesů směřujících k uspokojení zákazníka a vytváření podmínek pro jeho zlepšování. Audit naší společnosti, který vedl k udělení certifikátu, shledal zavedený systém nadstandardním,“ uvedl Viktor Šaroch, ředitel pobočky společnosti DNV pro Českou a Slovenskou republiku.

Závěrečný dvouměsíční audit, který proběhl ve schématu Risk Based Certification™, završil dne 25. května 2006 devítiměsíční úsilí o vybudování efektivního systému řízení kvality podle standardu ISO 9001:2000. Předmětem certifikace byla administrace a kontrola finančních prostředků poskytovaných na ekologické projekty podporované v rámci národních projektů a fondů Evropské unie, konzultační a poradenská činnost při realizaci podporovaných projektů, a to u všech 14 regionálních zastoupení.

„Státní fond životního prostředí ČR intenzivně pracuje na neustálém zlepšování úrovně poskytovaných služeb a odborných schopností zaměstnanců. Důležitým krokem bylo přistoupit k certifikaci dle normy ISO 9001:2000. Na základě výběrového řízení byla uzavřena smlouva s uznávanou mezinárodní společností Det Norske Veritas,“ řekl ředitel Státního fondu životního prostředí ČR ing. Andrej Mudray a dodal: *„Certifikace byla zaměřena i na administraci evropských grantů. Budeme pokračovat na všech úrovních*

řízení ve stanoveném trendu s hlavním cílem – zvyšovat úroveň řízení a kvalitu práce Fondu.“

DNV – Det Norske Veritas je autonomní, nezávislá nadace se sídlem v norském Høviku. Ve své celosvětové síti 300 kanceláří ve více než 130 zemích světa zaměstnává 6000 zaměstnanců. Jako nadace nemá DNV žádné akcionáře a může tedy na trhu vystupovat jako opravdu nezávislý orgán s vysokou dynamikou inovace. Společnost DNV byla založena v roce 1864 a jejím posláním je ochrana života, majetku a životního prostředí. Zaujímá vedoucí mezinárodní postavení v poskytování služeb v oblasti řízení rizik (certifikace, poradenství, vzdělávání, klasifikace). Působí v různých mezinárodních průmyslových odvětvích, jako jsou například lodní a těžební průmysl, automobilový průmysl, výroba potravin, ICT či zdravotnictví, kde má silné postavení na trhu a širokou základnu zákazníků.

DNV je jedním z největších certifikačních orgánů na světě a nabízí nejmodernější certifikační postupy v systémech řízení. S více než 50 000 vydaných certifikátů na světě znamená jméno DNV Certification silný závazek vůči bezpečnosti, kvalitě a péči o životní prostředí.

DNV působí na českém trhu již od roku 1991. Do loňského roku vydala v ČR a na Slovensku více než 900 certifikátů, zejména v oblasti managementu jakosti (norma ISO 9001), environmentálního managementu (ISO 14001), ochrany zdraví a bezpečnosti práce (OHSAS 18001) nebo řízení kvality a zdravotní nezávadnosti potravin (HACCP, ISO 22000).
Pro více informací navštivte www.dnv.cz

(tisková zpráva SFŽP a DNV)

CENIA na závěrečné konferenci k projektu Sustainability A-test v Bruselu

Dne 20. června 2006 proběhla v Bruselu slavnostní prezentace výsledků projektu 6. rámcového programu EU „Sustainability A-test“, na kterém se jako projektový partner podílela za Českou republiku CENIA, česká informační agentura životního prostředí.

Cílem projektu, který byl zahájen v březnu 2004 a končí v srpnu tohoto roku, bylo přispět k naplňování principů trvale udržitelného rozvoje a k zvýšení odborného potenciálu v tomto oboru tím, že byl vytvořen univerzálně použitelný hodnotící rámec pro objektivní a komplexní posuzování jak dílčích záměrů a cílů, tak i celých politik či dlouhodobějších strategií. Hodnotící aparát byl postaven na existujících stavebních kamenech – tzv. nástrojích, které umožňují hodnotit dílčí aspekty trvalé udržitelnosti (např. analýza materiálových toků, cost-benefit analýza).

V rámci projektu byly tyto nástroje shromážděny a popsány, aby bylo možné určit, k čemu je příslušný nástroj vhodný a jaké jsou operativní aspekty (např. časová, personální a finanční náročnost) jeho pou-

žití. Vzniklý katalog nástrojů a jejich atributů, veřejně přístupný pomocí webové aplikace, umožňuje sestavit plán hodnocení jakéhokoli konkrétního záměru (politiky) a současně reflektovat potřeby a možnosti hodnotícího subjektu (časový rámec, jaké finanční a personální zdroje má k dispozici).

Výsledky projektu byly otestovány v případové studii, v rámci které byla hodnocena politika využívání biopaliv v Evropské unii. Byly identifikovány kladné (snížení emisí oxidu uhličitého) i záporné aspekty (tlak na využití půdy, ohrožení ekologicky cenných ekosystémů) implementace této politiky, k podrobnějšímu vyhodnocení by však bylo nutné použít rozsáhlejší soubory dat, jejichž získání nebylo předmětem případové studie (šlo o test hodnotícího aparátu bez důrazu na získávání „tvrdých“ dat).

Výsledky projektu – webový katalog najdete na adrese <http://sustainability A-test.net>.

(tisková zpráva CENIA)

Výsledky z projektů nevládních neziskových organizací opět na webových stránkách MŽP

Ministerstvo životního prostředí vypisuje vždy jedenkrát do roka (obvykle v posledním srpnovém týdnu) výběrové řízení na podporu projektů předkládaných nestátními neziskovými organizacemi. V rámci tohoto výběrového řízení bývá podpořena celá řada projektů v několika oblastech, které jsou každoročně určovány usnesením vlády. Vyhlášení výběrového řízení, postup výběru projektů, složení expertní výběrové komise i konečné pořadí projektů zveřejňuje odbor vnějších vztahů již řadu let na internetových stránkách MŽP.

Důležitá je však i zpětná vazba – informace o tom, co ve skutečnosti z podpořených projektů vzniklo, jaké jsou jejich výstupy a jaký mají přínos. Ministerstvo životního prostředí proto nabízí veřejnosti, zaměstnancům veřejné správy, novinářům i dalším zájemcům hlubší nahlédnutí do výsledků projektů občanských sdružení a obecně prospěšných společností. V roce 2006 přicházíme s dalším pokračováním přehledu, který nyní obsahuje projekty realizované v letech 1997–2005.

Projekty v přehledu jsou řazeny po jednotlivých letech. V každém roce je možné je vyhledávat jednak podle abecedního pořadí názvu organizací, dále podle čísel projektů, podle typu výstupů a podle druhu programu, ve kterém byl projekt podpořen. Letos přicházíme nově i s krajským členěním podle místa sídla organizace, která projekt realizuje.

V případě, že výstupem projektu je publikace, v přehledu je možné najít její obsah a knihovnickou signaturu, podle které si publikaci může kdokoliv vypůjčit v knihovně MŽP. Pokud jsou z dotací podpo-

řeny časopisy či jiná periodika, organizace zasílají průběžně během roku jednotlivá čísla, která jsou opět k dispozici v knihovně MŽP.

Zpracovaný přehled může sloužit každému zájemci o spolupráci s NNO se zájmem o životní prostředí. Současně poskytuje základní informace veřejné správě všech úrovní. Může být využíván jako informační zdroj a pomůcka hodnotitelů projektů nestátních neziskových organizací, může být využíván redakcemi sdělovacích prostředků k vyhledání témat, která by ve větší šíři populárně zpracovala a medializovala, samozřejmě s vědomím a autorizací příslušné organizace. Může být i zdrojem informací pro případné zájemce o vyhledání smysluplné aktivity vhodné ke sponzorování nebo obdarování hmotným i nehmotným majetkem. Jinými slovy, každý se může přesvědčit, čeho nestátní neziskové organizace za podpory MŽP dosáhly v posledních devíti letech.

Informace o výstupech z projektů podpořených dotací MŽP je možné najít na webových stránkách MŽP www.env.cz v rubrice Politika a nástroje ochrany životního prostředí – Spolupráce s nestátními neziskovými organizacemi (NNO). Tamtéž najdete i Adresář NNO, v němž jsou zahrnuty všechny organizace, jejichž projekt byl v minulých letech podpořen v rámci dotací MŽP. V posledním srpnovém týdnu zde bude rovněž k dispozici vyhlášení výběrového řízení pro NNO pro rok 2007.

*Helena Knappová,
oddělení spolupráce s NNO*

Botanická zahrada v Táboře

Táborská botanická zahrada byla založena jako druhá botanická zahrada v Čechách (starší je pouze univerzitní botanická zahrada v Praze Na Slupi) v roce 1866 při Královské české vyšší hospodářské a průmyslové zemské škole v Táboře (dnes Vyšší odborná škola a Střední zemědělská škola).

V prvním roce založení měřila botanická zahrada kromě přilehlého parku 3626 m² a obsahovala sbírky hospodářských a hospodářsko-průmyslových rostlin. Součástí botanické zahrady byla pokusná a zkušební pole určená k pokusům a zkouškám různých druhů kulturních rostlin, pokusná zelinářská zahrada a ovocná a lesnická školka.

Nové období ve vývoji školy a botanické zahrady nastalo povýšením vyššího hospodářského ústavu na Královskou českou akademii hospodářskou v roce 1900. Vzhledem ke stavbě nové budovy školy, již musela být menší část botanické zahrady postoupena, bylo přebudování botanické zahrady svěřeno PhDr. Františku Bubákovi, profesoru přírodních nauk a správci botanické zahrady. Profesor Bubák se ujal úkolu s nevšední energií a odborným zaujetím. Přestavba botanické zahrady trvala 10 let a vyžádala si velké úsilí vedení zahrady a jejích pracovníků.

Vliv na další vývoj zemědělského školství v Táboře měl zákon z roku 1919, kterým byla zřízena Vysoká škola zemědělská v Brně. Došlo ke zrušení hospodářské akademie v Táboře a byla zřízena čtyřletá vyšší hospodářská škola. Budovu bývalé akademie,

všechny sbírky a objekty, a tudíž i botanickou zahradu, převzala nová škola.

Základní organizace zahrady, realizovaná profesorem Bubákem, byla v podstatě zachována i v období po druhé světové válce.

V roce 1975 došlo k násilnému přetnutí botanické zahrady komunikací, která na přechodnou dobu tří až pěti let měla zajistit průjezdnost Tábořem. Přetnutí botanické zahrady vážně narušilo hospodářský systém. Z provizoria se stala dlouhodobější záležitost. Městský národní výbor v Táboře nereagoval na požadavky školy a široké veřejnosti na opětovné scelení botanické zahrady. Až v roce 1990, poté, co mnoho občanů Táboře svými podpisy podpořilo opětovné scelení botanické zahrady, bylo vydáno konečné rozhodnutí – zrušení průjezdu botanickou zahradou.

První místní referendum v České republice

V roce 1992 schválilo městské zastupitelstvo nový územní plán, v jehož závazné části se objevila nová komunikace přes botanickou zahradu. Na rozdíl od provizorní panelové, která protínala botanickou zahradu 15 let, měla být nová silnice trvalou záleži-



Vedoucí botanické zahrady Radoslav Kacerovský popisuje hospodářský systém

tostí. Ihned se zvedla vlna nesouhlasu a v roce 1996 vzniklo za účelem ochrany botanické zahrady **Sdružení pro ochranu botanické zahrady**. S mnoha dalšími neziskovými organizacemi vedlo aktivně boj proti plánované silnici přes botanickou zahradu. Jednání se státní správou byla složitá a jako jediné možné řešení se v roce 1999 jevil uspořádání místního referenda. Referendum proběhlo současně s podzimními volbami do krajských zastupitelstev v listopadu 2000. Téměř 80% tábořských občanů bylo proti plánované komunikaci přes botanickou zahradu a komunikaci vedoucí pod gymnáziem. Toto referendum je také unikátní tím, že se jednalo o první místní referendum v České republice, ve kterém si sami občané mohli rozhodnout o budoucím vzhledu své obce.

V roce 1994 byla botanická zahrada díky své druhové rozmanitosti rostlinné i živočišné říše vyhlášena za významný krajinný prvek a v srpnu 2000 ji prohlásilo Ministerstvo kultury spolu s budovou školy za kulturní památku.

Současnost

Rok 2002 je dalším mezníkem ve vývoji botanické zahrady, neboť se zahajuje její kompletní obnova a rekonstrukce. Obnovuje se kdysi unikátní hospodářský systém, do něhož se vrací významné skupiny rostlin (barviva, přadné a medonosné rostliny, prášky na hmyz, éterické oleje a voňavky aj.). Po mnoha letech se může návštěvník opět zastavit u jmenovek, u kterých roste např. rýže, bavlník nebo podzemnice olejná. Botanickou zahradou opět protéká malý umělý potůček, který v následujících letech vytvoří podmínky pro mnoho vlhkomilných druhů rostlin, objevuje se rašeliniště a přirozené porosty arboreta

(např. Krkonoše, Alpy). Do skleníků se vrací významnější druhy rostlin a plánuje se výstavba nových větších skleníků. Začíná se s výsadbou nových dřevin, které by měly do budoucna nahradit staré odumírající stromy. Daří se spolupráce s městem Tábor, které v roce 2003 financovalo rekonstrukci části historické obvodové zdi.

Sdružení pro ochranu botanické zahrady v Táboře, které původně vzniklo na ochranu zahrady před výstavbou nové komunikace, pracuje při botanické zahradě i nadále. Uskutečňuje řadu vlastních projektů zaměřených zejména na ekologickou výchovu a osvětu. Od roku 2003 vyhlašuje Tábořský strom roku a vítězný strom každoročně přihlašuje do celostátní ankety Strom roku vyhlašované Nadací Partnerství. Sdružení dále realizuje projekt „Podpoř i ty botanickou zahradu“ s cílem zajistit finanční prostředky na spolufinancování dalších projektů nebo sleduje kácení dřevin ve městě a okolí.

Botanická zahrada každoročně umožňuje vstup tisícům návštěvníků z Tábora, celé ČR i ze světa zdarma. Spolupracuje s řadou partnerů, je členem Unie botanických zahrad založené v roce 2005. Na podzim letošního roku ve dnech 7.–30. září bude hostit putovní výstavu Ministerstva životního prostředí věnovanou Mezinárodnímu roku boje proti suchu a rozšiřování pouští.

Projekty Sdružení pro ochranu botanické zahrady v Táboře byly v letech 2004 a 2005 podpořeny v rámci výběrového řízení MŽP na podporu projektů nestátních neziskových organizací.

*S využitím materiálů Botanické zahrady Tábor zpracovala Helena Knappová
Foto autorka*



Součástí botanické zahrady jsou i skleníky a květinové záhony

PRO-BIO LIGA ochrany spotřebitelů potravin a přátel ekologického zemědělství

Občanské sdružení PRO-BIO LIGA ochrany spotřebitelů potravin a přátel ekologického zemědělství vzniklo v roce 2002 jako samostatná pobočka Svazu ekologických zemědělců PRO-BIO Šumperk. Hlavním cílem organizace je šířit osvětu mezi veřejností o možnostech trvale udržitelné spotřeby v oblasti potravin, přispívat k pozitivní změně spotřebitelských návyků a sdružovat spotřebitele biopotravin.



Areál Toulcova dvora.

Foto J. Plamínková

PRO-BIO LIGA sídlí v Praze, její působnost je však celorepubliková. V loňském roce se přestěhovala z prostor na Praze 1 v Truhlářské ulici do areálu Ekologického centra hl. města Prahy na Toulcově dvoře. Tato volba se ukázala jako velmi šťastná, neboť zaměření organizace zcela zapadá do konceptu fungování Toulcova dvora. Organizace nabízí své služby jak široké veřejnosti, tak odborníkům, studentům nebo ekologickým zemědělcům. V současné době má 180 členů, z čehož polovina je mimopražských.

PRO-BIO LIGA nabízí:

- **Informační centrum o biopotravínách, ekologickém zemědělství a ekologicky šetrné domácnosti**

Pro veřejnost je otevřeno 3x týdně – v pondělí, ve čtvrtek a v pátek od 9 do 15 hod. Najdete je na

Cíle PRO-BIO LIGY:

- přispět k pozitivní změně spotřebitelských návyků
- sdružovat spotřebitele biopotravin a vytvořit silnou spotřebitelskou organizaci

Hlavní aktivity PRO-BIO LIGY :

- provoz Infocentra o biopotravínách, ekologickém zemědělství a ekologicky šetrné domácnosti
- publikační činnost
- provoz informačních webových stránek www.biopotrebitel.cz
- dlouhodobá a systematická propagace biopotravin a ekologicky šetrného životního stylu v médiích
- osvětová a vzdělávací činnost
- podpora vzájemné spolupráce a komunikace mezi spotřebiteli – ekozemědělci – prodejci

statku Toulcův dvůr v Praze 10-Hostivaři, ulice Kubátova 1/32, v podlouhlé budově bývalých stájí. S dotazy je možno obracet se též telefonicky na čísla 272 660 501, 720 114 543 nebo e-mailem: infocentrum@biopotrebitel.cz nebo bioliga@pro-bio.cz. Od dubna IC nabízí **odborné konzultace a poradenství v problematice ekologicky šetrných výrobků v domácnosti**, a to telefonicky nebo osobně v IC pravidelně od 10 do 12 hodin každý 3. pátek v měsíci.

Součástí IC je odborná **knihovna a čítárna** obsahující přes 600 svazků knih a časopisů zaměřených na témata biopotravin, ekologické zemědělství apod. Knihovna s čítárnou je přístupná veřejnosti v otevírací dny Infocentra a seznam všech knih můžete najít na internetu.

- **Webové stránky pro zájemce o biopotraviny a ekologické zemědělství – www.biopotrebitel.cz.**

Zde kromě údajů o organizaci nebo seznamu knížek z knihovny IC můžete najít také zajímavé biorecepty, pozvánky na akce, kontakty na ekofarmy či prodejny biopotravin a další. Na internetu funguje i elektronická poradna.

- **Členství v PRO-BIO LIZE**, které umožňuje lepší vzájemnou spolupráci a komunikaci mezi spotřebiteli, ekozemědělci a prodejci.

Projekt „Informační a poradenské centrum o ekologickém zemědělství, biopotravínách a ekologickém životním stylu“ byl v roce 2005 podpořen v rámci výběrového řízení MŽP na podporu projektů nestátních neziskových organizací.

*Helena Knappová,
odbor vnějších vztahů MŽP*



Knihovna Pro-bio ligy v areálu Toulcova dvora.

Foto H. Knappová

Priority finského předsednictví v oblasti životního prostředí

Finské šestiměsíční předsednictví začalo dne 1. července 2006. A jaké jsou jeho priority? Finsko se chce zaměřit zejména na globální problémy, kterým Evropa čelí již delší dobu. Mezi ně patří zejména globalizace, konkurenceschopnost, stárnutí populace a bezpečnost.

Hlavní téma: změny klimatu

V oblasti životního prostředí bude na prvním místě problematika globální změny klimatu. V rámci Evropské unie bude toto téma v průběhu finského předsednictví na programu několika mezinárodních konferencí. Zásadní otázkou bude, jakou cestou se Evropská unie vydá v tzv. „postkjótském období“, tedy po roce 2012. Finsko povede zasedání smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu a smluvních stran Kjótského protokolu. Témata spojená se změnou klimatu budou také projednávána při transatlantickém dialogu a ve spolupráci se zeměmi třetího světa, včetně Summitu ASEM 6.

Dalším důležitým krokem bude hodnotící zpráva systému obchodování s emisními povolenkami, kterou bude Evropská komise předkládat Evropskému parlamentu a Radě v létě 2006.

Dalším důležitým tématem v oblasti životního prostředí bude v průběhu finského předsednictví problematika biodiverzity. V květnu 2006 Evropská komise publikovala Sdělení Komise Radě a Parlamentu – Zastavení úbytku biodiverzity do roku 2010 a dále. Tento dokument udává opatření, kterými by Evropská unie měla dosáhnout cíle zastavit pokles biodiverzity do roku 2010. Finsko je odhodláno vynaložit veškeré úsilí k tomu, aby k zastavení poklesu biodiverzity v globálním měřítku přispělo.

Akční program pro životní prostředí

V průběhu finského předsednictví vstoupí do druhé poloviny platnost Šestého environmentálního akčního programu, který byl schválen na léta 2002 až 2011. V červenci 2006 bude Komise prezentovat zprávu o jeho implementaci. Zároveň se bude pokračovat v diskusi o sedmi tematických strategiích Šestého akčního programu a jejich legislativním rámci:

- Tematické strategii o znečišťování ovzduší
- Tematické strategii pro předcházení vzniku odpadů a jejich recyklaci
- Tematické strategii pro městské životní prostředí
- Tematické strategii pro udržitelné využívání přírodních zdrojů
- Tematické strategii ochrany a zachování mořského prostředí
- Tematické strategii na ochranu půd
- Tematické strategii pro udržitelné používání pesticidů.



Dalším projednávaným bodem bude bezesporu nařízení Euro 5, týkající se znečištění ovzduší emisemi z motorových vozidel. V oblasti ovzduší se bude na podzim tohoto roku konat 18. konference smluvních stran Montrealského protokolu o ochraně ozonové vrstvy Země.

V souvislosti s rámcovou směrnicí o odpadech se budou řešit dvě základní otázky: rozsah

působnosti směrnice a definice pojmu odpadu. Cílem revize legislativního opatření není pouze rozvinout obsah, ale zejména zjednodušit jeho legislativní rámec.

Osmá konference smluvních stran Basilejské úmluvy o řízení pohybu nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich zneškodňování se bude konat na podzim 2006.

REACH, OZE a zemědělství

V rámci chemické politiky bude v průběhu finského předsednictví pokračovat proces schvalování nového nařízení REACH o registraci, vyhodnocování, schvalování a omezování chemických látek. Cílem Finska je docílit schválení tohoto nařízení do konce roku 2006.

V oblasti obnovitelných zdrojů energie se bude na setkání Evropské rady na jaře 2007 hovořit o první roční zprávě ke strategii k energetické politice. Přípravy na tuto zprávu budou probíhat v období finského předsednictví. V rámci těchto příprav se bude Finsko soustředit mimo jiné na spolupráci se zeměmi třetího světa a na obnovitelné zdroje energie. Problematika alternativních zdrojů energie bude také důležitým tématem v průběhu následujícího německého předsednictví.

Na poli zemědělství se Finsko chystá rozvinout debatu týkající se ekonomicky, ekologicky i sociálně udržitelného zemědělství, které by mělo být modelem pro celou Evropskou unii. V souvislosti s reformními opatřeními Finsko chystá prosadit problematiku energetického využití biomasy, která vyplývá z Akčního plánu pro biomasu.

Program finského předsednictví bude jak vidno velmi bohatý, proto nezbývá než popřát našim severským kolegům hodně štěstí a úspěchu v jejich předem vytyčených cílech.

*Mgr. Veronika Veverková,
odbor Evropské unie MŽP*

14. zasedání Komise OSN pro udržitelný rozvoj

Komise OSN pro udržitelný rozvoj (dále jen „CSD“) vznikla v prosinci 1992 za účelem zajištění efektivního plnění závěrů přijatých na Konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji (UNCED), která se konala v Rio de Janeiru v červnu 1992.



Generální tajemník OSN Kofi Annan zahájil segment CSD na nejvyšší úrovni dne 10. května 2006.

Posláním CSD je zejména posuzovat pokrok na mezinárodní, regionální a národní úrovni v implementaci doporučení a závazků obsažených v dokumentech vzešlých z UNCED (Agenda 21, Deklarace z Ria a Zásady udržitelného rozvoje lesů), rozpracovat politické směrnice pro další aktivity k dosažení udržitelného rozvoje, prosazovat dialog a budovat partnerství pro udržitelný rozvoj s vládami, mezinárodním společenstvím a hlavními zájmovými skupinami zmiňovanými v Agendě 21. CSD představuje fórum pro diskusi o integraci tří dimenzí udržitelného rozvoje na nejvyšší úrovni. Nyní hraje hlavní úlohu při sledování plnění závěrů Světového summitu o udržitelném rozvoji (WSSD) a Implementačního plánu WSSD ze září 2002 a dalších velkých mezinárodních konferencí, zejména Rozvojových cílů tisíciletí, konference Světové obchodní organizace v Doha a Mezinárodní konference o financování pro rozvoj z roku 2002.

Dvouletý cyklus jednání

Od r. 2003 pracuje CSD ve dvouletém tematickém cyklu jednání. První rok každého cyklu je věnován analýze a hodnocení, resp. výměně pozitivních i negativních zkušeností pro vybraná témata a identifikaci překážek jejich plnění. Je završen zasedáním CSD v New Yorku a z něho vyplývající souhrnnou zprávou předsedajícího, která zohledňuje místní, národní, subregionální a regionální vstupy hodnocení a plnění programových dokumentů udržitelného rozvoje a cílů vytyčených pro vybraná projednávaná témata. Druhý rok cyklu je věnován politickému procesu pro stejná témata a negociaci příslušných rozhodnutí na zasedání CSD v New Yorku. Tomuto zasedání předcházejí mezivládní přípravná zasedání, včetně regionálních, zaměřená na přípravu příslušných dokumentů pro vyjednávání. V obou letech je nedílnou součástí zasedání segment na vysoké úrovni, kterého se účastní vysocí představitelé zodpovědní za projednávaná témata, což znamená zapojení širšího spektra resortů představujících synergii všech tří rozměrů udržitelného rozvoje.

Příprava na zasedání CSD je v České republice řízena Pracovní skupinou pro koordinaci příprav na zasedání Komise OSN pro udržitelný rozvoj, která je pracovním orgánem Rady vlády pro udržitelný rozvoj (RVUR). Vedoucím pracovní skupiny je místopředseda RVUR a ministr životního prostředí, funkci výkonného tajemníka zastává ředitel odboru politiky životního prostředí a mnohostranných vztahů Ministerstva životního prostředí. V pracovní skupině jsou zastoupeni představitelé všech resortů relevantních k projednávaným tématům.

V letech 2006–2007 se CSD zabývá tématy energie pro udržitelný rozvoj, průmyslový rozvoj, znečištění ovzduší a atmosféry a změna klimatu.

Květnové zasedání CBD v New Yorku

V září 2005 – květnu 2006 proběhla hodnotící část nynějšího cyklu, která byla zakončena **14. zasedáním CSD ve dnech 1.–12. května 2006**. Delegaci ČR na zasedání CSD14 vedl ředitel sekce strategicko-legislativní Ministerstva životního prostředí Jan Dusík. Členy delegace byli zástupci Ministerstva životního prostředí, Ministerstva zahraničních věcí a Ministerstva průmyslu a obchodu a za účelem vystoupení na doprovodné akci ČR také představitelka Ústeckého kraje a zástupce autorů metodiky zpracování strategií udržitelného rozvoje na regionální úrovni.

Paralelní součástí jednání CSD14 byl tzv. Veletrh partnerství, který byl příležitostí pro prezentaci existujících partnerství, navázání nových partnerství a konkrétních příkladů získaných zkušeností ze spolupráce. Probíhaly výukové programy v rámci tzv. „Learning Centre“, na nichž přednášeli zástupci univerzit a lidé z praxe s cílem seznámit zúčastněné s možnostmi naplňování cílů udržitelného rozvoje. Konaly se i doprovodné akce, pořádané jednotlivými státy, včetně ČR, agenturami OSN a dalšími mezinárodními organizacemi, které byly příležitostí pro výměnu a prezentaci zkušeností ohledně realizace konkrétních projektů či programů vztahujících se k udržitelnému rozvoji.

V úvodním projevu náměstek generálního tajemníka OSN pro ekonomické a sociální záležitosti José Antonio Ocampo konstatoval, že za období 1990–2001 bylo dosaženo mnohých výsledků, např. snížení míry chudoby především v oblasti jižní a východní Asie (z 39,4% na 29,9%, resp. z 33% na 16,6%), jihovýchodní Asie a Tichomoří (z 19,6% na 10,2%) a v Latinské Americe (z 11,3% na 9,5%), naopak došlo ke zhoršení – zvýšení míry chudoby v subsaharské Africe (ze 44,6% na 46,4%), v zemích Společenství nezávislých států (z 0,4% na

1 OSN, Zpráva o plnění Rozvojových cílů tisíciletí, 2005

2 World Energy Outlook, 2002 a OECD/IEA 2002/2004, 2004

5,3%), v severní Africe a západní Asii (z 2,2% na 2,7%), v jihovýchodní Evropě (z 0,2% na 2,0%). Celkově došlo ke zlepšení situace v rozvojových státech (snížení míry chudoby z 27,9% na 21,3%).¹ Summit tisíciletí v r. 2000, Světový summit o udržitelném rozvoji v r. 2002 a Summit roku 2005 a jejich závěry však předpokládají mnohem radikálnější posun v uceleném řešení problémů světa.

Před mezinárodním společenstvím i jednotlivými zeměmi stojí další, neméně závažné úkoly v naplňování cílů udržitelného rozvoje. Mezi prioritní oblasti patří přístup k moderním energetickým službám (jen 66% obyvatelstva rozvojových zemí mělo v r. 2002 přístup k elektrické energii)², energetická bezpečnost (např. 10 největších producentů ovládalo v r. 2004 téměř 40% světové produkce ropy a diktovalo její ceny na světových trzích, 10 největších producentů ovládalo téměř 32% světové produkce zemního plynu)³, budování kapacit a vývoj technologií v oblasti obnovitelných zdrojů energie (v r. 2002 se podílely obnovitelné zdroje, včetně velkých hydroelektráren a nekomerční biomasy, zatím jen 13,4% na celosvětové výrobě primární energie)⁴, omezení emisí a adaptace na změnu klimatu (jen v letech 1990–2003 vzrostly emise CO₂ v sektorech energetiky a průmyslu v hospodářsky vyspělých zemích o téměř 15%, nyní se hospodářsky vyspělé země podílejí téměř 47% na celosvětové produkci skleníkových plynů, očekává se růst emisí do r. 2030 o 62%, z toho ze dvou třetin v rozvojových zemích)⁵, metody čistší výroby a moderní průmyslový rozvoj (minimalizace materiálů a energetických vstupů, účinnost výroby, úspory energie, nové technologie pro využití fosilních paliv apod.). Řešení environmentálních a sociálních otázek spojených s realizací témat stávajícího cyklu udržitelného rozvoje nelze odložit na pozdější dobu.

Hlavní priorita: vymýcení chudoby

Ve svých vystoupeních k vyhodnocení implementace programových dokumentů udržitelného rozvoje (Agenda 21, Program dalšího plnění Agendy 21, Implementační plán WSSD, Mauricijská strategie malých ostrovních rozvojových států – SIDS) delegace přivítaly zasedání CSD jako příležitost k identifikaci dalších postupů, jak integrovat všechny tři složky udržitelného rozvoje – ekonomický a sociální rozvoj a ochranu životního prostředí, jakožto vzájemně závislé pilíře udržitelného rozvoje. Ačkoli delegáti zmínili pozitivní výsledky, přesto v mnohých oblastech dochází i nadále k neúměrnému čerpání přírodních zdrojů, ekonomický růst je pomalý či stagnuje a sociální podmínky se zhoršují. Vymýcení chudoby stále zůstává hlavní prioritou mezi cíli udržitelného rozvoje. Proto mnozí delegáti vyjádřili obavy, že Rozvojových cílů tisíciletí nebude do roku 2015 dosaženo.

Většina států identifikovala jako hlavní překážku v dosahování stanovených cílů nedostatek finančních zdrojů. Např. jen do roku 2030 by bylo zapotřebí do sektoru energetiky investic ve výši přes 16 trilionů USD, především při výrobě a distribuci elektrické energie – téměř 10 trilionů USD. Nejvíce finančních zdrojů by mělo směřovat do Asie a Tichomoří – přes 4 triliony USD)⁶. Další překážkou je nedostatečný přenos technologií a kapacit, informací a statistických dat a v neposlední řadě nedostatečná politika vlád ve stanovení dlouhodobých cílů a strategií k naplňování rozvojových cílů v těchto investičně náročných oblastech se značnými environmentálními a sociálními dopady.

Plnit finanční závazky je nutné

Především rozvojové země vyzvaly mezinárodní společenství k plnění přijatých závazků, zejména finančních závazků přijatých v rámci OSN (0,7% HDP). Ačkoli rozvojová pomoc dosáhla rekordní výše v r. 2005 (106,5 mld. USD), přesto její podíl na HDP donorských zemí zůstává na nízké úrovni (0,33%) s výjimkou Norska (0,93%), Švédska (0,92%), Lucemburska (0,87%), Nizozemska (0,82%) a Dánska (0,81%). Česká republika, která je spolu se Slovenskem, Polskem a Korejskou republikou slibně se ubírajícím novým donorem, zaznamenala v r. 2005 stagnaci v podílu se zahraniční rozvojové pomoci ve vztahu k rostoucímu HDP (0,11%), i když v absolutním objemu došlo k růstu ze 122 mil. USD v r. 2004 na 131 mil. USD v r. 2005.

Delegáti CSD se shodli, že z regionálního hlediska je nutné věnovat zvláštní pozornost specifickým problémům subsaharské Afriky, malých ostrovních rozvojových států, nejméně rozvinutých zemí a vnitrozemských rozvojových států. V souladu s deklaracemi řady hospodářsky vyspělých států a jejich integračních seskupení by objem rozvojové pomoci měl stoupnout do roku 2010 na 130 mld. USD, přičemž téměř 50% z ní by mělo být směřovat na africký kontinent. Tzv. staré členské státy Evropské unie příslibily do roku 2010 dosáhnout podílu své zahraniční rozvojové spolupráce 0,51% HDP a do roku 2015 pak konečných 0,7%, nové členské státy na 0,17%, resp. 0,33%. ČR pravděpodobně s těžkostí dosáhne 0,15% v r. 2010 v souvislosti se snahou splnit kritéria pro začlenění do eurozóny a snižování deficitu veřejných výdajů. Zde bude nejen jasná geografická, ale i sektorová prioritizace, kdy hlavními sektory jsou zásobování vodou a vodní hospodářství, energetika, rozvoj zemědělství, udržitelnost životního prostředí. Pro ČR je výzvou zvýšení rozvojové pomoci pro africký kontinent ze současných necelých 15% na doporučených 50% v rámci Strategie EU pro Afriku z prosince 2005.

Zkušenost s implementací cílů ukázala, že je nezbytné systematicky zohledňovat integrování

3 Key World Energy Statistics, IEA, 2005

4 Renewables 2005: Global Status Report, The Worldwatch Institute, 2005

5 IEA, 2004

6 World Energy Investment Outlook 2003, IEA, 2003

řady průřezových témat: změna neudržitelných vzorců spotřeby a výroby, rovnost pohlaví, zdraví, ochrana přírodních zdrojů pro hospodářský a sociální rozvoj, dobrá správa věcí veřejných na všech úrovních, transparentnost institucionálních struktur, boj proti korupci, liberalizace trhu, zajištění nediskriminačního systému mezinárodního obchodu jsou klíčovými podmínkami dosažení udržitelného rozvoje.

Tematické diskuse

Zasedání CSD se věnovalo tematickým diskusím na velké spektrum otázek, jakou byly zlepšení přístupu ke spolehlivým, přijatelným, ekonomicky dostupným, sociálně akceptovatelným a environmentálně šetrným energetickým službám, naplňování rostoucí potřeby energetických služeb prostřednictvím zvýšeného využívání obnovitelných zdrojů energie a větší důvěry v moderní energetické technologie, včetně pokročilých technologií využívajících fosilní paliva, urychlení průmyslového rozvoje za účelem vymýcení chudoby, průmyslový rozvoj a udržitelné hospodaření s přírodními zdroji, investice do energetiky a průmyslového rozvoje, zvýšení energetické účinnosti za účelem vypořádání se s problémy znečištění ovzduší a atmosféry, boje proti změně klimatu a podpory průmyslového rozvoje, integrovaný přístup k vypořádání se s problémy znečištění ovzduší a atmosféry, změny klimatu, průmyslového rozvoje, zvýšení příspěvků soukromého sektoru a dalších zainteresovaných stran při řešení těchto problémů.

Zazněly výhrady ke stavu zejména zásobování energiemi příměstských a vzdálených oblastí v rozvojovém světě, neudržitelnosti současné energetické situace, kdy je polovina světové populace závislá na tuhých palivech, např. dřevu a uhlí, dále k používání nevyhovujících technologií, což brání zvýšení energetické účinnosti, k závažnosti vysoké úmrtnosti v rozvojovém světě v důsledku znečištění ovzduší uvnitř domů způsobeném spalinami z otevřených ohnišť či špatných kamen, k znečištění ovzduší mimo velká města, k nedostatečnému legislativnímu rámci a slabé politice státu v ochraně ovzduší v řadě zemí a ke slabé roli státu v řešení konfliktů mezi životním prostředím, průmyslovým rozvojem a zásobováním energiemi. V oblasti financování byl kritizován nedostatečný příliv zahraničních investic do zemí, v nichž byly již nastaveny příznivé podmínky, a neochota bank poskytovat úvěry pro investice v energetice včetně podpory obnovitelných zdrojů energie a úspor energie.

Hlavní výzvy současnosti

Za výzvy současnosti byly charakterizovány prosazování energetických úspor a energetické účinnosti jako základní výchozí podmínky pro další opatření v energetice, zlevnění obnovitelných zdrojů energie (OZE), využívání fosilních paliv environmentálně vhodným způsobem pomocí moderních technologií, snižování rozdílů mezi chudými regiony s nedostatkem energie a bohatými s vysokou spotřebou energie, využívání půdy nejen pro produkci

potravin, ale i pro pěstování energetických plodin. Nezbytná je další podpora výzkumu a vývoje nových technologií a jejich širší dostupnost, tzn. i snížení jejich vysoké ceny. Potřebné je též získání více vědeckých poznatků o klimatu, počasí, jejich změnách a dopadech, např. na dostupnost vody a biodiverzitu, a dále zvyšování povědomí veřejnosti a rozhodovacích orgánů o klíčových tématech udržitelného rozvoje. V oblasti investování stojí mnohé země před výzvou vytvoření stabilního a příznivého investičního prostředí pro získání dlouhodobých investic do energetiky a udržitelného průmyslového rozvoje. Vedle toho je velmi důležité, aby podniky prosazovaly šetrné přístupy k životnímu prostředí a podněcovaly vývoj inovačních řešení v oblasti udržitelného rozvoje. Nezbytná je úzká spolupráce zainteresovaných stran při prosazování společensky odpovědného chování firem.

V otázce hledání zdrojů pro energetické využití v časovém horizontu do roku 2050 panovaly rozdílné názory na význam těchto zdrojů. Některé státy, např. členové EU či SIDS, kladly velký důraz na zvýšení využití obnovitelných zdrojů energie, zatímco jiné, Saudská Arábie, Kuvajt a Rusko, upozornily na nevyváženost diskuse ve prospěch obnovitelných zdrojů a připomněly, že ještě po dlouhou dobu bude 80 % spotřeby energie spojeno s fosilními palivy.

Příležitosti pro rozvoj

Příležitostí pro udržitelný rozvoj je podpora malých a středních podniků, snížení zdanění práce a vyšší zdanění energie, které je nedostatek (např. auta s vysokou spotřebou), aktivní přístup státní správy a samosprávy ke zvyšování energetické účinnosti, implementace standardů pro energetickou účinnost a štítkování, posilování partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem, přenos technologií a finanční pomoc rozvojovým zemím.

V rámci jednotlivých sekcí byly také popsány některé úspěšné příklady realizace projektů a programů, které budou zařazeny do tzv. matrixu. Matrix poskytuje ve formě tabulky přehledný výčet a stručný popis projektů a programů uskutečněných v nejrůznějších zemích světa, jejichž účelem je naplňování cílů udržitelného rozvoje v oblastech projednávaných v cyklu CSD14/15. Je zpracováván a aktualizován sekretariátem CSD na základě zpráv generálního tajemníka OSN a informací zaslaných vládami, agenturami OSN, klíčovými skupinami a partnerstvími pro udržitelný rozvoj, jež jsou registrovány u sekretariátu CSD. Matrix je dostupný na: <http://www.un.org/esa/sustdev/csd/csd14/documents/matrixCSD14.pdf>.

Ve vztahu k evropskému kontinentu byla zdůrazněna otázka energetické bezpečnosti, která závisí na stabilních dodávkách energie a cenové politice (dodávky ropy a zemního plynu). Energetickou bezpečnost lze zlepšit zvýšením podílu využívání energie z obnovitelných zdrojů. V oblasti znečištění ovzduší byl zdůrazněn integrovaný přístup založený na dosažených výsledcích



Předseda 14. zasedání komise OSN pro udržitelný rozvoj, gruzínský ministr financí Alexej Alexišvili

v regionu. Jako příklad fungující evropské spolupráce byla uvedena Úmluva o dálkovém znečišťování ovzduší přesahujícím hranice států (CLRTAP), která je důležitým nástrojem ve snižování znečištění ovzduší a podpoře regionální spolupráce. V oblasti průmyslového rozvoje je potřeba zlepšit kapacitu malých a středně velkých podniků (SME) pro zvýšení energetické účinnosti a snížení znečištění. Pro SME je klíčová podpora v přenosu technologií, štitkování a vzdělávání. Použití příjmů z daně z energie na podporu budování kapacit SME bylo identifikováno jako jeden z úspěšných způsobů financování udržitelného růstu SME. Zásadní je význam společensky odpovědného chování firem především v transformujících se ekonomikách. Pokud jde o roli jaderné energetiky pro udržitelný rozvoj, i nadále přetrvávají rozdílné názory pro a proti, apelující na zohlednění specifík jednotlivých zemí a regionů a nutnost podrobněji se věnovat studiu bezpečnosti, nešíření a uložení jaderného odpadu.

Segment na vysoké úrovni

Poslední tři dny zasedání CSD byly věnovány „segmentu na vysoké úrovni“, jehož se zúčastnili vedoucí představitelé příslušných resortů (životního prostředí, energetiky, průmyslu a zodpovědných za zahraniční rozvojovou pomoc), řada vysokých představitelů mezinárodních organizací a zástupci klíčových skupin. Segment zahájil generální tajemník OSN Kofi Annan, který poukázal na znásobená rizika spojená s celosvětovým užíváním fosilních paliv a beznadějnou situaci těch, kdo nemají přístup k moderním energetickým službám. Nedostatek energie označil za překážku v dosažení Rozvojových cílů tisíciletí a průmyslového rozvoje. Vyzval hospodářsky vyspělé země, aby pomohly rozvojovým zemím zdvojnásobit jejich výrobu elektrické energie při využití čistých technologií a zohlednění úsilí o odvrácení hrozby změny klimatu.

Vysoce pozitivním je, že se diskuse v rámci tohoto segmentu zúčastnili představitelé největších světových společností a mezinárodních finančních institucí. Zástupci firem potvrdili zájem soukromého sektoru o diverzifikaci petrochemického průmyslu a celého energetického sektoru. Zástupce Globálního fondu životního prostředí (GEF) připomněl jak důležitost lokálních zdrojů energie pro chudé obyvatelstvo, tak nutnost směřování k technologiím využívajícím obnovitelné energie. Zástupkyně Světové banky přislíbila při-

spět k vytvoření příznivějšího investičního rámce pro čistou energii a rozvoj. Byly nastíněny možnosti příspěvků různých agentur OSN ke zvýšení energetické účinnosti a přístupu k elektřině. V diskusi také zaznělo, aby Program OSN na ochranu životního prostředí (UNEP) hrál důležitější, centrální roli v energetických otázkách a bylo požadováno zlepšení koordinace aktivit v otázkách udržitelného rozvoje.

Klíčové skupiny, tj. nevládní organizace, ženy, pracující a odbory, podnikatelské svazy, místní samospráva, vědci, původní obyvatelstvo, zemědělci, děti a mládež, prezentovaly názory na dosavadní pokrok v udržitelném rozvoji. Byl zdůrazněn negativní dopad rostoucích cen ropy na chudé, včetně vlivu na ceny potravin. Ženy připomněly závěry CSD9 a závazky WSSD podporovat zapojení žen do rozhodování o energiích. Zástupce původních obyvatel požadoval moratorium na velké energetické projekty, zemědělci zdůrazňovali svou angažovanost v rozvoji obnovitelných zdrojů a výroby přispívající k vytváření pracovních míst, ochraně životního prostředí a diverzifikaci energetických trhů. Zástupce dětí a mládeže zopakoval, že vzdělání je základní vazbou mezi znalostí a praktickou činností. Pascal Lamy, generální ředitel Světové obchodní organizace (WTO), zdůraznil, že škody způsobené na životním prostředí bude nutné posuzovat jako náklady v mezinárodních obchodních transakcích. WTO bude postupně řešit problematiku vývozních omezení a kvót uplatňovaných na obchod s energiemi. Liberalizace obchodu s výrobky a službami s pozitivním environmentálním dopadem a odstraňování překážek v obchodu s technologiemi v oblasti obnovitelných zdrojů energie je krok správným směrem.

Zástupce skupiny zemí G-77/Čína a také členské státy Evropské unie zdůraznily nutnost podstatného doplnění zdrojů GEF, nyní blokovaného ze strany USA, neboť zdržování přijetí nového alokačního rámce vážně omezuje zdroje dostupné pro rozvojové státy a země s přechodnou ekonomikou. GEF investoval v letech 1991–2004 jen do oblasti energetiky za účelem zmírnění a zastavení změny klimatu (projekty udržitelné dopravy, úspory energie, snižování emisí skleníkových plynů, podpora obnovitelných zdrojů energie, budování kapacit) přes 1,8 mld. USD.

Žhavé téma: energie

Dalším diskutovaným bodem byly budoucí zdroje energie. Některé země zmínily problémy spojené s tím, že světová energetická infrastruktura je založena na využívání fosilních paliv, či dokonce vyslovily záměr vymanit se ze závislosti na ropě do roku 2030 (Švédsko). Na druhé straně státy vyvážející ropu připomněly, že v dohledné budoucnosti budou ropa a zemní plyn stále dominovat trhu s energiemi, a zdůraznily nutnost vývoje čistších technologií využívajících fosilní paliva. Vedle toho vystoupila Indie s tím, že je potřeba vypořádat se s překážkami bránícími využití jaderné energie.

Za omezení v dalším využití technologií v oblasti obnovitelných zdrojů energie v rozvojových zemích jsou považovány zejména vysoké pořizovací náklady a limitované výrobní kapacity. Proto byla opětovně zdůrazňována potřeba nalezení inovačních mechanismů financování, přenosu technologií a budování kapacit v rozvojových zemích. Pro efektivní implementaci cílů v projednávaných oblastech CSD14 je nezbytné také vytvořit monitorovací systém a dále pracovat na indikátorech. Nevýhodou je, že v globálním měřítku neexistuje jednotná organizace k pokrývání problematiky udržitelné energetiky a celosvětové úsilí je v podstatě roztrženo (např. UNIDO a UNDP – přístup k energiím, FAO – bioenergie, UNESCO – solární energie, UNEP – úspory energií a čisté technologie, IEA – energetické hodnocení a výhledy pro hospodářsky vyspělé státy). Pro CSD 15 bude výzvou dosáhnout konsensu k případnému doporučení založit zastřešující organizaci či tím pověřit některou z agencií OSN.

Hlavní výstup

Hlavním výstupem jednání CSD 14 je shrnutí předsedy identifikující překážky, nedostatky, nejlepší praxi, prostředky implementace a výzvy při realizaci Rozvojových cílů tisíciletí a cílů Implementačního plánu WSSD, které by měly být řešeny v průběhu následujícího politického roku jednání CSD15.

K dosažení cílů udržitelného rozvoje je zapotřebí průmyslového rozvoje, který minimalizuje negativní dopady na životní prostředí a zdraví obyvatelstva a zároveň zajišťuje důstojný sociální rozvoj. Stále rostoucí využívání energetických zdrojů, především fosilních, a průmyslový rozvoj jsou však v současné době hlavními zdroji znečištění ovzduší a emisí skleníkových plynů, proto je nutné usilovat o vývoj čistších, účinnějších a úspornějších způsobů využívání energií, nových technologií, minimalizujících energetickou a materiálovou náročnost, a přijímat proto příslušná politická, ekonomická a fiskální opatření. Celkově byla situace vyhodnocena jako neuspokojivá, i když dochází k pozitivním trendům směrem k většímu využívání obnovitelných zdrojů energie jak v hospodářsky vyspělých státech, tak i v rozvojových, ke zvyšování objemu zahraniční rozvojové pomoci a k intenzivnější mezinárodní spolupráci.

Výzvy k řešení

Bylo identifikováno mnoho výzev, které by měly být řešeny v průběhu následujícího politického roku jednání CSD15:

- mobilizace zdrojů všeho druhu (mezinárodní, národní, místní, veřejné, soukromé), včetně správného nastavení investičního prostředí, lepšího využívání tržních mechanismů a hledání inovačních mechanismů financování, podpora stabilního a předvídatelného právního prostředí a dobré správy věcí veřejných na mezinárodní a národní úrovni;

- začlenění problematiky energie, průmyslového rozvoje, znečištění ovzduší a atmosféry a změny klimatu do národních strategií udržitelného rozvoje, národních programů potírání chudoby a národních rozvojových plánů;
- posílení mezinárodní a regionální spolupráce jak ve vztahu Sever – Jih, tak Jih – Jih, za aktivní účasti vlád, mezinárodních organizací a dalších zainteresovaných stran, posílení role partnerství s účastí klíčových skupin v mobilizaci nových a dodatečných zdrojů a zohlednění provázanosti hlavních témat stávajícího cyklu a průřezových témat;
- posílení prostředků implementace budováním kapacit v rozvojových zemích, přenosem vhodných technologií, vzděláváním a výcvikem s finanční a odbornou podporou rozvinutých zemí a mezinárodních organizací;
- řešení specifických potřeb Afriky, nejméně rozvinutých zemí, malých ostrovních rozvojových států a vnitrozemských rozvojových států;
- posílení úlohy a postavení žen, začlenění gender aspektů do plánování a rozhodování, zapojení mladých lidí do implementace;
- zajištění přístupu ke spolehlivým a ekonomicky dostupným energetickým službám, zejména pro chudé ve městech i na venkově;
- podpora energetické účinnosti, včetně kampaní pro zvyšování povědomí veřejnosti o používání energeticky účinných spotřebičů, podpora moderních energetických technologií, včetně čistších technologií využívajících fosilní paliva, a zvyšování podílu energie z obnovitelných zdrojů;
- podpora mezinárodní spolupráce v boji proti změně klimatu, posílení podpory zranitelným zemím v adaptačních opatřeních, zvláště nejméně rozvinutým zemím a malým ostrovním rozvojovým státům;
- snižování znečištění ovzduší, zejména vnitřního znečištění ovzduší způsobeného používáním tradičního paliva z biomasy a jeho dopady na zdraví žen a dětí, snižování venkovního znečištění ovzduší, způsobeného dopravou, průmyslem, rozvojem měst a výrobou a spotřebou energie;
- podpora podnětného prostředí pro průmyslový rozvoj v rozvojových zemích prostřednictvím integrace do systému světových trhů, obchodní liberalizací, posílením možností diverzifikace vývozu, podporou produktivity a naplněním mezinárodních výrobních standardů, se zvláštním zřetelem k malým a středním podnikům;
- změna neudržitelných vzorců spotřeby a výroby s vedoucí úlohou rozvinutých zemí, včetně společensky odpovědného chování firem.

Pracovní dokumenty, jednotlivé výstupy CSD14 a text shrnutí předsedy jsou k dispozici na webové stránce sekretariátu OSN (<http://www.un.org/esa/sustdev/csd/review.htm>).

Česká delegace v New Yorku

Zástupci delegace ČR se účastnili pravidelných koordinačních zasedání Evropské unie, na nichž byly diskutovány postoje EU k tématům CSD14,

přednesené Rakouskem – předsednickou zemí EU. ČR uskutečnila dne 9. května 2006 doprovodnou akci „Plánování a vyhodnocování udržitelného rozvoje na regionální úrovni – přenos zkušeností“, která představila výsledky projektu „Podpora při přípravě strategie udržitelného rozvoje ve vybraných krajích ČR“ realizovaného s podporou UNDP. Cílem doprovodné akce bylo poskytnout zkušenosti s vytvářením strategií udržitelného rozvoje na nižší než národní úrovni. Doprovodná akce se setkala s pozitivním ohlasem, což bylo zřejmé jak z dobré účasti, tak z diskuse navazující na vystoupení přednášejících.

Po ukončení 14. zasedání se ihned uskutečnila první schůze 15. zasedání, na které bylo zvoleno nové byro CSD pro přípravu náročných jednání o politických rozhodnutích, která budou završena v květnu 2007. Funkci předsedy byra bude zastávat druhý místopředseda vlády a ministr energetiky a průmyslu Kataru Abdullah bin Hamad Al-Attayah, místopředsedy jsou Alain Edouard Traore (Burkina Faso), Frances Lissonová (Austrálie), volba místopředsedy za Latinskou Ameriku a Karibik byla odložena. Za východoevropskou regionální skupinu byl místopředsedou byra zvolen zástupce České republiky – ředitel odboru politiky životního prostředí a mnohostranných vztahů Ministerstva životního prostředí a výkonný tajemník Pracovní skupiny Rady vlády pro udržitelný rozvoj pro koordinaci příprav na zasedání Komise OSN pro udržitelný rozvoj Jiří Hlaváček. Zároveň tak představuje v byru jediného zástupce zemí Evropské unie a celého evropského kontinentu.

Byro CSD se schází několikrát ročně a řeší zejména organizační záležitosti přípravy zasedání CSD. Zástupce regionu, resp. EU, v byru prosazuje představy regionu, resp. EU, o fungování CSD a pravidelně informuje ostatní státy regionu, resp. členské státy EU, o vývoji projednávání v byru na zasedáních Pracovní skupiny Rady EU pro mezinárodní environmentální otázky v Bruselu a s příslušnou Divizí EHK OSN. Úzce spolupracuje s Trojkou (Evropská komise, Finsko, Německo) na přípravě pozic EU pro CSD.

Politický rok jednání CSD bude ukončen jejím 15. zasedáním, které se uskuteční v New Yorku ve dnech 30. dubna – 11. května 2007. Zde budou přijata příslušná rozhodnutí v projednávaných oblastech. Před tímto zasedáním se ve dnech 26. února – 1. března 2007 uskuteční v New Yorku přípravné mezivládní jednání zaměřené na přípravu příslušných dokumentů pro vyjednávání. Oběma těmito jednáními navíc budou předcházet a také je doprovázet mnohá přípravná a koordinační jednání Evropské unie. Od těchto předběžných dat se bude odvíjet rámcový harmonogram přípravy ČR na CSD15 a práce Pracovní skupiny RVUR pro koordinaci příprav na zasedání Komise OSN pro udržitelný rozvoj.

Vyhodnocení výsledků jednání

Pracovní skupina pro koordinaci příprav na zasedání Komise OSN pro udržitelný rozvoj na svém

zasedání dne 6. června 2006 vyhodnotila průběh jednání a závěry 14. zasedání Komise OSN pro udržitelný rozvoj. Na základě analýzy výsledků CSD 14 hodlá navrhnout Radě vlády pro udržitelný rozvoj (RVUR) ustavit Pracovní skupinu pro energetiku při Radě vlády pro udržitelný rozvoj pod vedením místopředsedy vlády pro ekonomiku za účelem koordinace postupů a integrovaného přístupu v oblastech energetiky, úspor energie, obnovitelných zdrojů energie, znečištění ovzduší a změny klimatu a sladění tvorby, vyhodnocování a revize koncepčních dokumentů a z nich vycházejících opatření v uvedených oblastech. Za členy této pracovní skupiny navrhne zástupce Ministerstva životního prostředí, Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva zemědělství, Ministerstva dopravy, Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva financí, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva zdravotnictví, podnikatelského sektoru a vědecké sféry. Zároveň doporučí, aby RVUR vyzvala Ministerstvo zahraničních věcí jako hlavního koordinátora zahraniční rozvojové spolupráce v součinnosti s příslušnými resorty, aby v rámci rozvojové spolupráce a humanitární pomoci prosazovalo posílení podpory moderních energetických technologií šetrných k životnímu prostředí a přednostně podporovalo integrované projekty s příznivým vlivem na čistotu ovzduší, změnu klimatu a zdraví obyvatelstva. Doporučí zvyšování podpory africkým zemím v souladu s Implementačním plánem WSSD a Strategií EU pro Afriku. Doporučí Svazu průmyslu a dopravy České republiky znovuoživení České podnikatelské rady pro udržitelný rozvoj s cílem koordinovat aktivity a zapojení podnikatelské sféry do projektů udržitelného rozvoje a jeho prosazování.

*JUDr. Jiří Hlaváček,
výkonný tajemník Pracovní skupiny RVUR pro
koordinaci příprav na zasedání Komise OSN pro
udržitelný rozvoj, ředitel odboru politiky životního
prostředí a mnohostranných vztahů MŽP*



Jednotná stanoviska EU prezentoval rakouský ministr zemědělství, lesnictví, vodního hospodářství a životního prostředí Josef Pröll.

Foto 3x archiv MŽP

Vyčíslení perverzních daňových úlev v dopravě

Vytvoření přibližně rovných ekonomických podmínek podnikání v dopravě patří k základním podmínkách efektivní tržní regulace dopravy. Zatím jsou tyto podmínky značně nerovné, mimo jiné v důsledku existence rozsáhlých daňových úlev, založených mezinárodními recipročními smlouvami. To vytváří ekologicky nepříznivé, tzv. perverzní daňové úlevy.

Za perverzní daňové úlevy v dopravě environmentální ekonomové považují osvobození mezinárodní letecké a vodní dopravy od placení spotřební daně za pohonné hmoty a osvobození mezinárodní dopravy od placení daně z přidané hodnoty (DPH) včetně paliv a energie jimi spotřebovaných, ke kterému dochází na základě starých, z ekologického hlediska nepříznivých mezinárodních recipročních smluv, výjimečně též na základě rozhodnutí Parlamentu ČR. Rozhodnutím Parlamentu ČR jsou vnitrostátní letecká doprava od 1. 1. 2001 a vnitrostátní vodní doprava od 1. 1. 2004 osvobozeny od placení spotřební daně za pohonné hmoty. Naproti tomu šetrná městská hromadná doprava není daněmi zvýhodněna.

Až do 1. 5. 2004 byla od placení DPH osvobozena i vnitrostátní letecká a vodní doprava včetně jí spotřebovaného paliva a energie.

Vyčíslení daňových osvobození v dopravě v ČR v letech 1993–2004

V tomto příspěvku se ekologicky nepříznivé (perverzní) daňové úlevy snažím vyčíslit pro roky 1993–2004 v ČR. Tabulky č. 1–3 vyčíslují rozsah těchto daňových osvobození.

Výši osvobození mezinárodní letecké a mezinárodní vodní dopravy (od 1. 1. 2001 i vnitrostátní letecké a od 1. 1. 2004 i vnitrostátní vodní dopravy) od placení spotřební daně za pohonné hmoty ukazuje tabulka č. 1 :

Tabulka č. 1 – Výše osvobození od placení spotřební daně za pohonné hmoty leteckou a vodní dopravou v ČR v letech 1993–2004 v mil. Kč

Rok	Vodní	Letecká	Celkem
1993	137	1 656	1 793
1994	121	1 455	1 576
1995	194	1 888	2 082
1996	298	1 836	2 134
1997	169	1 770	1 939
1998	205	2 145	2 350
1999	221	2 600	2 821
2000	205	2 812	3 017
2001	178	2 710	2 888
2002	155	2 928	3 083
2003	163	3 470	3 633
2004	178	5 382	5 560

Pozn.: není zvýhodněna silniční, železniční a MHD

Zdroj: výpočty CENIA, resp. autor. Spotřeba pohonných hmot a objem přepravy CDV Brno.

Tabulka č. 1 ukazuje vysoký nominální růst výše osvobození od placení spotřební daně za pohonné hmoty vlivem vysokého růstu spotřeby leteckých pohonných hmot a vlivem velmi mírného růstu sazeb spotřební daně za pohonné hmoty. Výše osvobození od placení spotřební daně za pohonné hmoty vzrostla z asi 1 793 mil. Kč v roce 1993 asi na 5 560 mil. Kč v roce 2004.

Tabulka č. 2 ukazuje dopady neplacení DPH za naftu a elektřinu spotřebovanou mezinárodní dopravou v ČR v l. 1993–2004 v mil. Kč:

Tab. č. 2 – Neplacení DPH za mezinárodní dopravou spotřebované pohonné hmoty, u železnice i za elektřinu v ČR v l. 1993–2004 v mil. Kč

Rok	Silniční	Železniční	Vodní	Letecká	Součet
1993	877	130	87	854	1 948
1994	1 195	130	77	704	2 106
1995	1 454	130	104	853	2 541
1996	1 979	130	150	771	3 030
1997	2 679	105	85	806	3 675
1998	1 810	148	92	864	2 914
1999	2 341	159	102	1 055	3 657
2000	3 588	159	117	1 310	5 174
2001	3 901	155	98	1 202	5 356
2002	3 817	131	79	1 197	5 224
2003	4 083	120	80	1 431	5 714
2004	4 277	117	68	1 523	5 985

Pozn.: U železnice léta 1993–6 z dostupných dat nelze dopočítat. Proto byla vzata, s přihlédnutím k vyčísleným rokům, částka 130 mil. Kč/r. U vodní a letecké jde do 1. 5. 2004 i o dopravu vnitrostátní, od 1. 5. 2004 DPH za spotřebované pohonné hmoty platí i tzv. charterové lety.

Zdroj: výpočty CENIA, resp. autor. Spotřeba pohonných hmot, výše DPH pohonných hmot a výkony jednotlivých druhů dopravy jsou převzaty od CDV Brno, elektřina dle spotřeby ČD a její DPH odhad dle dat a.s. ČEZ

Tabulka č. 2 ukazuje růst osvobození od placení DPH za naftu a elektřinu spotřebovanou mezinárodní dopravou z asi 1 948 mil. Kč v r. 1993 na asi 5 985 mil. Kč v r. 2004.

Tabulka č. 3 ukazuje výši neplacení DPH mezinárodní dopravou v ČR v letech 1997–2004, v případě nákladní železniční dopravy i výši zvýhodnění jejím zařazením do snížené sazby DPH.

Tabulka č. 3 ukazuje růst výše osvobození mezinárodní dopravy od placení DPH z 4 051 mil. Kč v r. 1997 na 8 250 mil. Kč v r. 2004.

Tab. č. 3 – Neplacení DPH v mezinárodní dopravě, u železnice i nižší sazba ve vnitrostátní dopravě v ČR v letech 1993–2004 v mil. Kč

Rok	Silniční	Železniční	Vodní	Letecká	Celkem
1997	1 915	1 907	76	153	4 051
1998	1 627	2 255	77	212	4 171
1999	1 955	2 051	67	237	4 310
2000	2 571	2 170	50	207	4 998
2001	3 761	2 063	0	050	5 873
2002	4 881	1 807	0	78	6 766
2003	5 323	2 671	3	117	8 141
2004	5 678	2 105	26	441	8 250

Pozn.: Protože klíčovým údajem pro její výpočet je účetní přidaná hodnota a tu ČSÚ sleduje až od roku 1997, r. 1993–6 v tabulce chybí.

Zdroj: výpočty CENIA, resp. autora. Účetní přidaná hodnota dle ČSÚ, ostatní stejně jako v tabulce č. 2.

Tabulka č. 4 ukazuje součet osvobození od placení spotřební daně a DPH v dopravě ČR v letech 1993–2004, zjištěný v tabulkách č. 1–3:

Tabulka č. 4 : Osvobození od placení DPH a spotřební daně v dopravě v ČR v l. 1993–2004 dle položek v mil. Kč

Rok	Neplacení spotřební daně	Osvob. mezinár. dopravy od DPH	Osvob. energie mezinár. dopravy od DPH	Součet
1993	1 793	.	1 948	3 741
1994	1 576	.	2 106	3 682
1995	2 082	.	2 541	4 623
1996	2 134	.	3 030	5 164
1997	1 939	4 051	3 675	9 665
1998	2 350	4 171	2 914	9 435
1999	2 821	4 310	3 657	10 788
2000	3 017	4 998	5 174	13 189
2001	2 888	5 873	5 356	14 117
2002	3 083	6 766	5 224	15 072
2003	3 633	8 141	5 714	17 488
2004	5 560	8 250	5 985	19 795

Zdroj: Výpočty CENIA, resp. autora na základě předchozích tabulek.

Tabulka č. 4 ukazuje růst daňových osvobození u spotřební daně za pohonné hmoty a u DPH v dopravě ČR v letech 1993–2004 z neúplných 3 741 mil. Kč v roce 1993 na 5 164 mil. Kč v roce 1996, resp. z úplných 9 665 mil. Kč. v r. 1997 na více než 19 795 mil. Kč v roce 2004. Při hodnocení uvedeného trendu je nutné vzít v úvahu inflaci spotřebitelských cen v ČR v letech 1993–2004 ve výši asi 82,5 %

Tabulka č. 5 ukazuje přibližnou výši zvýhodnění jednotlivých druhů dopravy jejich zvýhodněním u spotřební daně a DPH v ČR v letech 1993–2004.

Vzhledem k srovnatelnosti výpočtů až od r. 1997 jsou závěry omezené. Zvýhodnění železniční dopravy u DPH nominálně stagnuje, reálně kleslo.

Tab. č. 5 – Osvobození od placení DPH a spotřební daně v dopravě v ČR v letech 1993–2004 dle druhů dopravy v mil. Kč

Rok	Silniční	Železniční	Vodní	Letecká	Součet
1993	877	130	224	2 510	3 741
1994	1 195	130	198	2 159	3 682
1995	1 454	130	298	2 741	4 623
1996	1 979	130	448	2 607	5 164
1997	4 127	2 012	330	2 729	9 198
1998	3 040	2 403	374	3 221	9 038
1999	3 819	2 210	390	3 892	10 311
2000	5 531	2 329	372	4 329	12 561
2001	6 743	2 218	276	3 962	13 199
2002	7 588	1 938	234	4 203	13 963
2003	8 196	2 791	273	5 018	16 278
2004	9 905	2 105	272	7 346	19 628
index 2004/1997	2,4	1	0,82	2,69	2,13

Zdroj: výpočty CENIA, resp. autora na základě výpočtů v tabulkách č. 1–3

Zvýhodnění vodní dopravy také nominálně stagnuje a reálně kleslo, zvýhodnění letecké dopravy vzrostlo 2,7x. Alarmující je zejména celková částka daňového zvýhodnění v dopravě – téměř 20 miliard Kč. Z hlediska ochrany životního prostředí je zvlášť nepříjemné zjištění, že se na něm daňové úlevy paliv a energie podílely 11,5 miliardami Kč.

Je zřejmé, že daňové osvobozování udílená na paliva a energii jsou stimulem k plýtvání s nimi. Tím je i citelně poškozováno životní prostředí. Proto by měly být přehodnoceny. Protože jde o závazky plynoucí ze starých mezinárodních recipročních smluv, je nutné diskutovat o těchto smlouvách, a to na úrovni EU i OSN.

Osvobození mezinárodní dopravy od placení DPH nemá též ekonomické odůvodnění. Jisté je, že usnadňuje málo účinnou přepravu zboží na dlouhé vzdálenosti, což je z hlediska územně relativně vyrovnaného rozvoje nežádoucí. Je ale na místě diferencovat:

- pro nákladní dopravu, kde by východiskem měla být základní sazba DPH, a pro osobní dopravu, kde by mělo jít o sníženou, tj. 5% sazbu DPH.
- mělo by být přihlíženo k ekologické šetrnosti jednotlivých druhů dopravy: pro nákladní železniční a pro nákladní vodní dopravu je na místě požadovat sníženou, tj. 5% sazbu DPH. Pro nákladní silniční a nákladní leteckou dopravu je na místě požadovat základní, tj. 19% sazbu DPH. Na zvýhodnění vnitrostátní železniční dopravy jejím zařazením do snížené 5% sazby DPH by se nic nemělo měnit.

Závěr

Článek rozebírá jeden z problémů ekologické daňové reformy. Je jisté, že rozsáhlá, špatně odůvodnitelná osvobození od spotřební daně za pohonné hmoty a od daně z přidané hodnoty včetně paliv a energie spotřebovaných mezinárodní dopravou, jsou v rozporu s potřebou stimulovat šetrnou spotřebu paliv a energie. V zájmu ochrany životního prostředí i v zájmu vytváření přibližně rovných ekonomických podmínek podnikání mezi jednotlivými druhy dopravy by měla být zrušena.

Ing. Jan Zeman, CSc., CENIA Praha

Výzkum udržitelné spotřeby a výroby v ČR

Hlavní příčinou pokračujícího zhoršování globálního životního prostředí jsou, zejména v průmyslově vyspělých státech, neudržitelné vzorce spotřeby a výroby, které vzbuzují vážné obavy, zhoršují chudobu a nerovnováhu, píše se v Agendě 21, přijaté v roce 1992 na Konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji v Riu de Janeiro.

„Neudržitelná“ spotřeba a výroba

Neudržitelné vzorce spotřeby a výroby negativně ovlivňují životní prostředí – v podobě nadměrného využívání přírodních zdrojů, produkce obrovského množství odpadů či poškozování ekosystémů. Zároveň mají nepříznivé důsledky pro společnost – konzumní způsob života v rozvinutých zemích, špatné pracovní podmínky v rozvojových státech, chudobu a zvyšující se rozdíly mezi bohatými a chudými částmi světa. Koncept udržitelné spotřeby přitom spočívá v přiměřeném a uvážlivém výběru výrobků a služeb, které uspokojují základní potřeby lidí a zlepšují kvalitu jejich života a zároveň snižují čerpání přírodních zdrojů.

Od přijetí Agendy 21 v roce 1992, která poprvé komplexně tento problém definovala a stanovila cíle v oblasti udržitelné spotřeby a výroby, se nestalo nic, co by nepříznivý trend zvrátilo nebo alespoň významněji změnilo. Naopak jej umocnil dynamický rozvoj některých států „řetěho světa“. Další snahou OSN o změnu tohoto trendu byl Světový summit o udržitelném rozvoji (Johannesburg, 2002), který stanovil změnu spotřebních a výrobních vzorců jako jednu z klíčových podmínek pro dosažení udržitelného rozvoje. Účastnické státy summitu se zavázaly k vypracování desetiletých programových rámců k urychlení přechodu směrem k udržitelné spotřebě a výrobě. Obsahem programových rámců je stanovení konkrétních činností, nástrojů, opatření k podpoře udržitelné spotřeby a výroby a změny spotřebních vzorců.

Výzkum udržitelné spotřeby a výroby

Česká republika odpověděla na tyto závěry vytvořením Pracovní skupiny pro udržitelnou spotřebu a výrobu při Radě vlády pro udržitelný rozvoj. Pracovní skupina zpracovala Rámec programů udržitelné spotřeby a výroby ČR, který Rada přijala v červnu 2005. Zároveň bylo v rámci Národního programu výzkumu I vyhlášeno pro období let 2004–2005 téma „Výzkum podpory udržitelné výroby a spotřeby“. Jedním z vybraných projektů byl výzkum realizovaný týmem Ústavu pro ekopolitiku, o.p.s. a DHV CR, spol. s r.o.

Projekt byl zaměřen na výzkum dobrovolných nástrojů podnikatelské sféry v oblasti udržitelné spotřeby a výroby. Hlavním cílem bylo zpracování programů

a mechanismů podpory využívání dobrovolných nástrojů nejen z pohledu udržitelné spotřeby a výroby, ale i z pohledu strategií vedoucích ke změně spotřebního chování a jednání populace ČR. Řešitelé projektu se zaměřili na tři výrobní odvětví: průmysl papíru a celulózy, stavebnictví a výstavbu a výrobu domácích spotřebičů.

Dobrovolné nástroje udržitelné spotřeby a výroby představují takové činnosti, které výrobní subjekty i spotřebitelé využívají na základě svého svobodného, dobrovolného rozhodnutí a které jsou nad rámcem legislativních norem. Dobrovolné nástroje se soustřeďují na odstraňování příčin vznikajících environmentálních problémů způsobovaných výrobou a spotřebou. Podporují environmentální chování výrobců a spotřebitelů a tím umožňují nasměrování výroby a spotřeby na environmentálně šetrnější výrobky a služby. Příkladem těchto nástrojů je např. ekoznačení, zelené nakupování, posuzování životního cyklu výrobku či čistší produkce.
Zdroj: Rámec programů udržitelné spotřeby a výroby České republiky

Průběh projektu

V úvodní části výzkumu se řešitelé soustředili na obsahovou analýzu dostupných tištěných i elektronických materiálů vztahujících se k udržitelné spotřebě a výrobě. Cílem bylo zmapování veškerých známých dobrovolných nástrojů a přístupů z této oblasti. Výsledkem bylo rozmanité spektrum nástrojů a přístupů, které přecházelo od těch nejvíce používaných až po alternativní.

Na úvodní část navazoval dotazníkový průzkum zaměřený na zástupce výrobní i nevýrobní podnikatelské sféry, odborné konzultanty, představitele spotřebitelských i dalších neziskových organizací, pracovníky veřejné správy a další odborníky. Dotazníkový průzkum poskytl významné

údaje o možnostech uplatňování dobrovolných nástrojů udržitelné spotřeby a výroby a odhalil některé zásadní problémy při využívání dobrovolných nástrojů v praxi.

Informace získané z dotazníkového průzkumu a obsahové analýzy dokumentů byly využity pro **vypracování analýzy silných a slabých stránek, hrozeb a příležitostí (SWOT analýza) uplatňování dobrovolných nástrojů spotřeby a výroby v ČR.**

Na základě SWOT analýzy vzniklo pomocné instrumentarium dobrovolných nástrojů udržitelné výroby a spotřeby. K zajištění vyšší přehlednosti byly jednotlivé nástroje uspořádány podle čtyř základních strategií udržitelné spotřeby¹ (dematerializace – efektivní spotřeba, optimalizace – změněná spotřeba, optimalizace – odpovědná spotřeba, optimalizace – přiměřená spotřeba).

Stěžejním výstupem projektu jsou tři konkretizované programy podpory dobrovolných aktivit podnikatelské sféry v oblasti udržitelné spotřeby a výroby pro zmíněná tři průmyslová odvětví – výrobu domácích spotřebičů, stavebnictví a výstavbu a průmysl papíru a celulózy.

¹ Řešitelé vycházeli z publikace Consumption Opportunities. Strategie for Change. Geneva: UNEP, 2001

Nejprve byl proveden kvalitativní výzkum mezi odborníky a odbornicemi z vybraných výrobních odvětví formou polostandardizovaných rozhovorů. Řešitelé konzultovali dosavadní výsledky projektu a snažili se o získání maximálního množství informací z daných odvětví, které byly využity při následném vytváření programů podpory dobrovolných nástrojů a metodik jejich vyhodnocování.

Pro každé odvětví bylo vybráno zhruba šest nástrojů udržitelné spotřeby i výroby. K nim byly stanoveny informační, ekonomické, institucionální a normotvorné formy podpory. Vlastní návrh programu obsahuje popis jednotlivých nástrojů a forem jejich podpory spolu s aktivitami pro jejich implementaci, gescemi a termíny a také s monitorovacími a kontrolními činnostmi. Spolu s programy byla vypracována obecná metodika pro kontrolu a vyhodnocování používání dobrovolných nástrojů.

Mezi nejvíce preferované nástroje udržitelné spotřeby patří:

☞ **zelené nakupování**

Zelené nakupování spočívá ve výběru a nákupu zboží či služeb, které kromě požadavků na cenu a kvalitu splňují i environmentální požadavky. Zelené nakupování zvyšuje tzv. „zelenou“ poptávku na trhu, čímž podněcuje výrobce ke zvýšení nabídky environmentálně příznivého zboží a služeb.

☞ **ozeleňování veřejné správy**

Environmentálně příznivé chování veřejné správy má dvojnásobný význam. Kromě toho, že je veřejná správa významná spotřebitelka zboží a služeb, může být zároveň vzorem a významnou propagátorkou udržitelné spotřeby. Ozeleňování veřejné správy je založeno na následujících principech: (a) princip preventivní ochrany životního prostředí (b) princip šetření zdrojů (c) princip předcházení vzniku odpadů (d) princip environmentálně vhodného nakládání se vzniklými odpady (e) princip omezení zátěže životního a pracovního prostředí nebezpečnými chemickými látkami (f) princip podpory využívání lokálních zdrojů.

Řešitelé navrhli podpořit tyto nástroje pro výrobu domácích spotřebičů a pro průmysl papíru a celulózy.

V oblasti udržitelné výroby byla preference nástrojů podstatně širší a pestřejší. Pouze nástroj energetická efektivita² byl navržen pro dvě vybraná odvětví, a to výrobu domácích spotřebičů a pro průmysl papíru a celulózy.

Nad rámec zadání projektu vypracovali řešitelé v závěru výzkumu návrh malé dobrovolné dohody pro oblast výroby domácích spotřebičů (týkající se Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/32/ES o ekodesignu energetických spotřebičů) mezi Sdružením evropských výrobců domácích spotřebičů a Mi-

nisterstvem životního prostředí ČR. Impuls ke zpracování tohoto dodatečného výstupu vzešel z rozhovorů s výrobcí domácích spotřebičů. Součástí dohody je i návod na realizaci. To znamená, že dohoda definuje nejen cíle dobrovolné dohody, ale i způsoby ověřování a zveřejňování výsledků, použití sankcí apod.

Stěžejní výstupy projektu

V tomto článku bude věnována pozornost dvěma nejdůležitějším výstupům, a to:

- ☞ SWOT analýze uplatňování dobrovolných nástrojů spotřeby a výroby v ČR – neboli analýze silných a slabých stránek, hrozeb a příležitostí uplatňování dobrovolných nástrojů
- ☞ konkretizovanému programu podpory dobrovolných aktivit podnikatelské sféry v oblasti udržitelné spotřeby pro průmyslové odvětví papíru a celulózy.

SWOT analýza uplatňování dobrovolných nástrojů spotřeby a výroby v ČR

Za silnou stránku udržitelné spotřeby a výroby lze považovat již existující základní legislativní úpravy pro spotřebitelskou oblast – je zaručena ochrana spotřebitelů, záruka na spotřební zboží, regulována škodlivá reklama apod. Na tyto oblasti efektivně navazují aktivity neziskových organizací podporující zájmy spotřebitelů.

V oblasti výrobní sféry je legislativně ošetřena například podpora prevence znečišťování a navazující uplatnění dobrovolných nástrojů. Silnou stránkou je i stabilizovaný a relativně zkušený konzultační sektor v některých oborech – např. QMS a EMS³ a uplatňování některých dobrovolných nástrojů v praxi – třeba právě EMS či ekoznačení⁴.

Nesporně pozitivní je legislativně i věcně založený a fungující trh s biopotravinami. Biopotraviny jsou v současnosti dostupné nejen ve velkých městech a jejich popularita stále stoupá.

Naopak za slabou stránku lze v této oblasti považovat nedostatečnou komunikaci uvnitř i vně orgánů veřejné správy způsobující nedostatečnou koordinaci aktivit prosazujících uplatňování dobrovolných nástrojů. Dalším negativem jsou tendence veřejné správy podporovat spíše regulativní mechanismy než dobrovolné nástroje udržitelné spotřeby a výroby – tyto tendence mohou mít ve svém důsledku spíše demotivující efekt.

Zaměříme-li se na oblast vzdělávání, zjistíme, že problematika udržitelné spotřeby a výroby není dostatečně zahrnuta do středoškolského ani vysokoškolského či postgraduálního vzdělávání. Obdobná situace je i ve sféře osvěty a propagace – propagováno je pouze minimum dobrovolných nástrojů – např. recyklace odpadů.

2 „...energetické služby se zárukou (EPC) je komplexní služba zahrnující návrh, přípravu, zajištění financování a realizaci opatření převážně investiční a organizační povahy, které zajistí snížení provozních nákladů zákazníka zejména na výrobu, distribuci a užití energie. Ušetřené provozní náklady slouží ke splácení investice, přičemž potřebné snížení nákladů je zákazníkovi smluvně garantováno...“

3 Systémy kvality a Systémy environmentálního řízení

4 Ekoznačení je způsob označování hmotných produktů i služeb, které jsou šetrnější k životnímu prostředí než produkty bez označení, plnící tentýž účel. Ekoznačení nám mimo jiné i říká, že certifikovaný výrobek je ekologicky šetrnější ve všech fázích svého životního cyklu, má státní záruku, jenž spotřebitelům/spotřebitelkám přináší věrohodnou informaci o vlastnostech výrobku.

V ekonomickém odvětví jsou opomíjeni střední a malé podniky, neboť konkurenční výhodu dobrovolných nástrojů udržitelné spotřeby a výroby dokáží uplatnit především velké podniky. Dalším výrazným handicapem jsou neuspokojivé ekonomické, sociální, informační a etické podněty pro management firem k zavádění dobrovolných nástrojů do praxe. Mnoho firem zatím slyší výhradně na finanční argumenty.

Jednu z největších bariér je ovšem bezesporu životní styl společnosti. Nastavené spotřební vzorce chování a celospolečenské nedocení chování šetrnějšího k životnímu prostředí často brání v oblasti výroby a služeb uplatnění environmentálně příznivých výrobků na trhu a zejména nepřeje experimentujícím podnikům a ekodesignovým výrobkům⁵.

Jednu z největších příležitostí udržitelné spotřeby a výroby má ve svých rukou veřejná správa, jež je schopná poskytnout komplexní podporu prosazování udržitelné spotřeby a výroby. Může tak učinit nejen jako tvůrce a hlavní prosazovatel zákonů a koordinátor státních a místních aktivit, ale i významný spotřebitel i jako pozitivní vzor. Svým příznivým jednáním může motivovat firmy i jednotlivce k ohleduplnějšímu chování k životnímu prostředí, například zohledňováním ekologických kritérií při zadávání veřejných zakázek, ozeleňováním svého provozu a zveřejňováním příkladů dobré praxe.

Takřka nutností je posílení odborné zdatnosti českých vzdělávacích institucí a konzultačních firem a podpora environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty. Obzvláště velká pozornost by měla být věnována dětem a mladým lidem neboli budoucím spotřebitelům.

Velkou hrozbou je pro udržitelnou spotřebu a výrobu její nedostatečná politická, legislativní a finanční podpora. Chybí kvalitní, konkretizovaná dlouhodobá strategie i účelná a efektivní integrace této problematiky do zadávání projektů vědy a výzkumu.

Dalším velkým problémem je malý vliv okrajově se vyskytující environmentální reklamy, propagace a osvěty a naopak velmi silný tlak komerční reklamy. Do komerčních reklamních kampaní se vkládají obrovské finanční částky, které jsou v nepoměru k rozsahem a vlivem malým informačním kampaním neziskových organizací a veřejné správy.

Spotřebitele mohou rovněž od environmentálně šetrného chování odradit vyšší počáteční investice spojené s nákupem kvalitních a environmentálně šetrných výrobků a služeb. A to i přesto, že z dlouhodobého hlediska jsou investice do těchto druhů výrobků finančně výhodnější.

Ve výrobní sféře je negativním jevem zapojení pouze velkých podniků do celého procesu změny, zapojení malých a středních podniků chybí. Dále se ukazuje, že je velmi obtížné implementovat do tuzemské

výrobní sféry nově se rozvíjející koncepce (např. dematerializace či optimalizace), účinně zprostředkovat přenos informací a know-how a zajistit dostatek odborných zdrojů a kapacit srovnatelných se zahraničím.

Program podpory dobrovolných aktivit podnikatelské sféry v oblasti udržitelné spotřeby pro odvětví papíru a celulózy

V průběhu projektu byly z předběžně vytipovaného širšího okruhu průmyslových odvětví vybrány na základě kritérií konečného produktu, potenciálu ekologizace a využívání alternativ, ochoty ke spolupráci a rozsahu používání dobrovolných nástrojů tři již zmiňované průmyslové systémy výroby a spotřeby, pro které byly zpracovány programy podpory dobrovolných aktivit podnikatelské sféry v oblasti udržitelné spotřeby a výroby.

V ČR funguje několik programů pro podporu dobrovolných nástrojů určených výrobní a podnikatelské sféře, jako jsou například systémy environmentálního řízení (program EMAS) či program označování ekologicky šetrných výrobků značkou EŠV. Ve spotřebitelské oblasti existuje řada projektů pro podporu zeleného nakupování či ozeleňování veřejné správy. Hlavním cílem projektu bylo vytvořit ucelené programy podpory dobrovolných aktivit podnikatelské sféry, které se zaměří na nové, v současné době dostatečně nevyužívané nástroje a pokusí se ve vybraných průmyslových odvětvích provázat podnikatelskou i spotřebitelskou oblast.

Metodika návrhů programů podpory dobrovolných nástrojů

Řešitelský tým navrhl obecnou strukturu programů podpory dobrovolných nástrojů. Pro její zjednodušení a přehlednost byl zvolen formát tabulky. Programy podpory dobrovolných nástrojů byly vypracovány zvlášť pro oblast výroby a zvlášť pro oblast spotřeby. Pro každou oblast i odvětví byly vybrány nejméně tři dobrovolné nástroje. Ke zvolenému nástroji byly přiřazeny vhodné formy podpory. Jejich spektrum zahrnovalo informační, ekonomické, normativní a institucionální formy a výzkum a vývoj. K těmto formám byly v podobě akčního plánu navrženy základní aktivity a časový harmonogram pro jejich realizaci, určeny cílové skupiny, na které měly být formy podpory zaměřeny, a stanoven garant, který by měl být zodpovědný za odbornou a finanční zaštitění daného nástroje. Nástroje byly rovněž přiřazeny ke strategiím udržitelné spotřeby (dematerializace – efektivní spotřeba, optimalizace – změněná spotřeba, optimalizace – odpovědná spotřeba, optimalizace – přiměřená spotřeba) a strategickým prioritám Rámce programů udržitelné spotřeby a výroby ČR.

Program podpory – udržitelná spotřeba

Průmysl papíru a celulózy je tradičním nositelem ekologizace výroby a zavádění dobrovolných nástrojů jako jsou např. EMS/EMAS, ekoznačení či posuzování životního cyklu výrobku (LCA). Také ve spotřebitelské oblasti se několik nevládních organizací a orgánů veřejné správy věnuje projektům zaměřeným na šetrné

⁵ Ekodesign je proces navrhování a vývoje výrobku, kde se vedle klasických vlastností jako je funkčnost, ekonomičnost, bezpečnost, ergonomičnost, technická proveditelnost, estetičnost a pod., klade důraz na dosažení minimálního negativního dopadu výrobku na životní prostředí, a to z hlediska jeho celého životního cyklu.

využívání papíru. Příkladem může být kampaň občanského sdružení Arnika „Šetrné papírování“, jejímž cílem je podpora širšího využívání recyklovaného papíru v kancelářích a úsilí o větší recyklaci papíru.

Na základě expertních posouzení a po vyhodnocení polostandardizovaných rozhovorů s odborníky byly do odvětvového programu pro průmysl papíru a celulózy v oblasti udržitelné spotřeby vybrány tři nástroje – environmentální reklama, ozeleňování veřejné správy a zelené nakupování.

Environmentální reklama obsahuje významný potenciál měnit spotřební vzorce populace směrem k udržitelnosti. Pro podporu rozšíření environmentální reklamy v odvětví byly navrženy informační a ekonomické formy podpory. Výrobcům, reklamním agenturám a spotřebitelským organizacím jsou určeny základní informační materiály, které by měly přinášet prvotní údaje o tom, jak vytvářet a šířit environmentální reklamu. Odborníkům z reklamních agentur, médií a výrobních podniků jsou určeny manuály pro profesionály, které by měly obsahovat podrobně rozpracované postupy tvorby a používání environmentální reklamy spolu s příklady praktického využití environmentální reklamy z domova i zahraničí. Internetový portál by měl zabezpečit možnost rychlého přístupu k informacím pro všechny cílové skupiny a jejich vzájemnou komunikaci. Finanční podporu rozvoje environmentální reklamy by měly zajistit subvence a granty pro neziskové organizace, reklamní agentury a další organizace, které se environmentální reklamě věnují. Zpracování akčních plánů pro uvedené formy podpory bylo stanoveno mezi léty 2006–2007 a jejich garantem bylo navrženo Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci s dalšími organizacemi, např. Asociací českých reklamních agentur.

Environmentální reklama byla přiřazena ke strategii optimalizace – odpovědná spotřeba. Z hlediska priorit stanovených Rámcem programů udržitelné spotřeby a výroby ČR vybraný nástroj napomáhá naplňovat strategické priority: č. 1 – vzdělávání a přenos informací, č. 2 – integrace cílů politik, strategií a programů a č. 6 – podmínky trhu.

Podpora environmentálně šetrného chování veřejné správy se řadí k jednomu z nejvýznamnějších nástrojů udržitelné spotřeby a výroby. Může přispívat k šetrnějšímu přístupu k životnímu prostředí, ale může se stát příkladem dobré praxe ovlivňující chování občanů a firem a může zvyšovat poptávku po environmentálně šetrných výrobcích. Spotřebu papíru v úřadech veřejné správy lze „ozelenit“ jen do určité míry. Některé typy recyklovaných papírů nejsou vhodné pro archivaci dokumentů. Nicméně pozvánky, oznámení, publikace, obaly, obálky a řadu dalších papírenských potřeb lze používat ve formě obsahující recyklovanou surovinu. Pro ozeleňování veřejné správy byly vybrány informační, normativní a institucionální formy podpory. Základní informační materiály jsou cíleny na státní správu a místní samosprávu. Měly by obsahovat informace o základních principech ozeleňování veřejné správy a odkazovat na podrobnější zdroje informací, které by poskytoval navrhovaný internetový portál. Jako názorná a efektivní

forma podpory byly navrženy i případové studie, jež by využívaly příklady dobré praxe z domova i zahraničí. Pevnější zakotvení ozeleňování veřejné správy přímo do chodu jednotlivých úřadů by měly zajistit nástroje interního řízení úřadů, jako jsou nařízení a další vnitřní předpisy poskytující návod, jak konkrétně ekologizovat provoz úřadů. Zahájení prací bylo navrženo na rok 2006. Garantem aktivit by se mělo stát Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci s Ministerstvem vnitra.

Ozeleňování veřejné správy bylo přiřazeno ke strategiím optimalizace – změněná spotřeba a optimalizace – odpovědná spotřeba. Z hlediska priorit stanovených Rámcem programů udržitelné spotřeby a výroby ČR vybraný nástroj napomáhá naplňovat strategickou prioritu č. 5 – udržitelná veřejná správa.

Koncept zeleného nakupování se zaměřuje na preferenci výběru a spotřeby výrobků a služeb příznivých životnímu prostředí a zároveň na zvyšování poptávky po takovýchto výrobcích a službách. Jejich používáním lze dosáhnout úspory energií i materiálů, omezování odpadů či emisí škodlivých látek do životního prostředí. V rámci podpory zeleného nakupování environmentálně příznivého zboží z průmyslu papíru a celulózy byly navrženy informační a ekonomické formy podpory. Základní informační materiály, které jsou v prvé řadě určeny spotřebitelům, by měly poskytovat základní informace o konceptu zeleného nakupování a environmentálně šetrných výrobcích a službách. Případové studie jsou zaměřeny na spotřebitelské organizace, ekopodradu a média. Navrhovaný internetový portál by měl zaručit přístup k informacím o zeleném nakupování. Řešitelský tým navrhl v rámci diskutované ekologické daňové reformy snížení sazby DPH na environmentálně šetrné výrobky. Zahájení aktivit pro podporu zeleného nakupování v oblasti průmyslu papíru a celulózy bylo navrženo na období let 2006 a 2007. Garantem je opět navrhováno Ministerstvo životního prostředí.

Zelené nakupování bylo přiřazeno ke strategii optimalizace – odpovědná spotřeba. Z hlediska priorit stanovených Rámcem programů udržitelné spotřeby a výroby ČR vybraný nástroj napomáhá naplňovat strategické priority č. 3 – eko-efektivnost v životním cyklu a č. 6 – podmínky trhu.

Výstupy výzkumného projektu jsou detailně popsány a publikovány na samostatných internetových stránkách projektu <http://ekopolitika.cz/usv.php> a ve speciálním vydání časopisu Environmentální značení (1 a 2/2005)⁶.

Finanční prostředky na realizaci projektu poskytlo Ministerstvo životního prostředí ČR v souladu s ustanoveními zákona č. 130/2002 Sb, o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů v rámci programu Krajina a sídla budoucnosti –1C.

*PhDr. Leona Kupčíková,
Mgr. Jaromír Pacák,
Ústav pro ekopolitiku, o.p.s.*

Ryby povodí Dunaje letos symbolizují svátek celé řeky

Den Dunaje, který se slaví 29. června, si letos již potřetí připomněli i lidé v České republice. Mezinárodní komise pro ochranu Dunaje (ICPDR) zvolila v letošním roce přitažlivé téma – ryby v povodí řeky. Ryby mají důležitou roli nejen jako zdroj dobrého a zdravého jídla. Jsou mimo jiné i důležitým indikátorem biologické kvality řek.

Dunaj má obrovský význam pro ostatní evropskou flóru a faunu, jeho povodí je nejdůležitějším říčním systémem v Evropě, které spojuje 81 milionů lidí. Nicméně podle údajů občanského sdružení Unie pro řeku Moravu se stav životního prostředí kolem řek povodí Dunaje zhoršil. Například před 100 lety zde existovalo o 80 procent více říčních niv než dnes. Z těch současných se asi pouze polovina se nachází ve stavu, který se přibližuje přirozeným podmínkám. Znečištění vody degraduje některé oblasti a mnoho úseků řek bylo regulováno nebo ovlivněno nějakou jinou formou.

To byl důvod, proč byla v roce 1994 podepsána Úmluva o spolupráci pro ochranu a únosné využívání Dunaje s úmyslem iniciovat změny a opatření vedoucí k vyřešení výše uvedených problémů. Díky úmluvě se zvýšila spolupráce mezi vládními institucemi a nevládními organizacemi i mezi vědeckými ústavy a komerčním sektorem.

Ve středu 21. června proběhlo v budově Ministerstva životního prostředí vyhodnocení již 3. ročníku českého kola školní výtvarné soutěže „Mladí tvůrci pro Dunaj“. Soutěž společně s MŽP organizovala také Unie pro řeku Moravu, Ministerstvo zemědělství a další partneři. Porota měla opravdu složitou práci – letos se sešlo přes 250 prací z 29 škol.

Ve čtvrtek 22. června se konalo v Kulturním domě v Uherském Hradišti promítání filmů z festivalu Ekofilm, spojené s povídáním o řekách v povodí Moravy (Morava je přítokem Dunaje). Zájemci mohli shlédnout například snímek Řeka pro život, který polemizuje s myšlenkou kanálu Dunaj-Odra-Labe. Dále byly v programu kapitoly z oblíbeného televizního seriálu ABCDEkologie s problematikou šetření vody, povodní, ale i další atraktivní dokumenty.

Nejširší veřejnosti byly určeny oslavy organizované občanským sdružením Unie pro řeku Moravu 29. června v Kroměříži s názvem „Podpořme život v našich řekách a jejich okolí“. Akce byla organizována jako součást kroměřížského Týdne dětí a na programu dne byly převážně soutěže pro děti spojené s popularizačním výkladem o životě v našich řekách. Proběhla také beseda s tematikou „velké“ a „malé“ lodní dopravy a zájemci mohli shlédnout výstavku, sestavenou z vítězných prací soutěže Mladí tvůrci pro Dunaj.

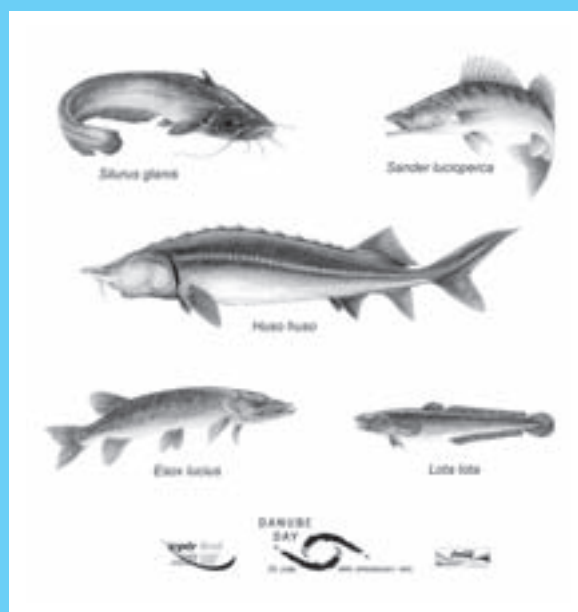
*Mgr. Marta Nováková,
odbor vnějších vztahů MŽP*

Další informace:

<http://www.danubeday.org>

<http://www.icpdr.org>

<http://www.sweb.cz/uprm>



Ryby jsou i hlavním motivem plakátu ke Dni Dunaje

Zpravodaj Ministerstva životního prostředí • Ročník XVI, číslo 8/2006 • Vychází 12x ročně • Vydává Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 65, 100 10 Praha 10, tel.: 267 122 549 • Odpovědná redaktorka RNDr. Jana Plamínková, tel.: 251 817 302, 602 102 684, e-mail: jplaminkova@volny.cz • Administrace a objednávky SEVT a. s., Pekařova 4, 181 06 Praha 8, tel.: 283 090 352, fax: 233 553 422, e-mail: sevt@sevt.cz • Sazba Informica, tisk PeMa Praha • Předplatné měsíčníku Věstník a Zpravodaj MŽP s čtvrtletníkem EIA • IPPC • SEA pro rok 2006 je 750,- Kč • Číslo 8/2006 předáno do tisku 15. 7. 2006